

Spis treści

Rozdział 4

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ WŁASNYCH	2
4.1. Charakterystyka badanej populacji	2
4.2. Skutki wpływu obrazów przemocy w cyberkulturze na dzieci i młodzież zebrane za pomocą badań ankietowych – Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące	9
4.2.1. Zagrożenie rozwoju psycho-fizycznego pod wpływem oglądania scen przemocy zaobserwowanych w telewizji	10
4.2.2. Zagrożenie rozwoju psycho-fizycznego pod wpływem oglądania scen przemocy zaobserwowanych na ekranie komputera (w Internecie).....	17
4.3. Skutki wpływu obrazów przemocy w cyberkulturze na dzieci i młodzież zebrane za pomocą badań ankietowych – rodzice uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej.....	24
4.4. Weryfikacja hipotez badawczych: podsumowanie wyników badań własnych	34

Rozdział 4

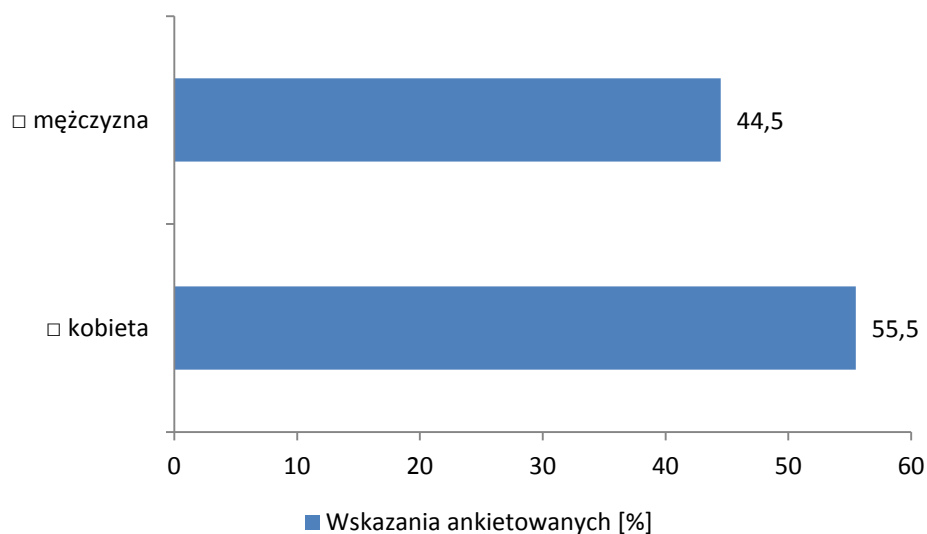
ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ WŁASNYCH

4.1. Charakterystyka badanej populacji

Badania własne zostały przeprowadzone w ...

W badaniu wzięło udział łącznie 200 uczniów III klas gimnazjum i liceum (100 licealistów i 100 gimnazjalistów). Z kolei w szkole podstawowej zostało przebadanych 60 rodziców uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej.

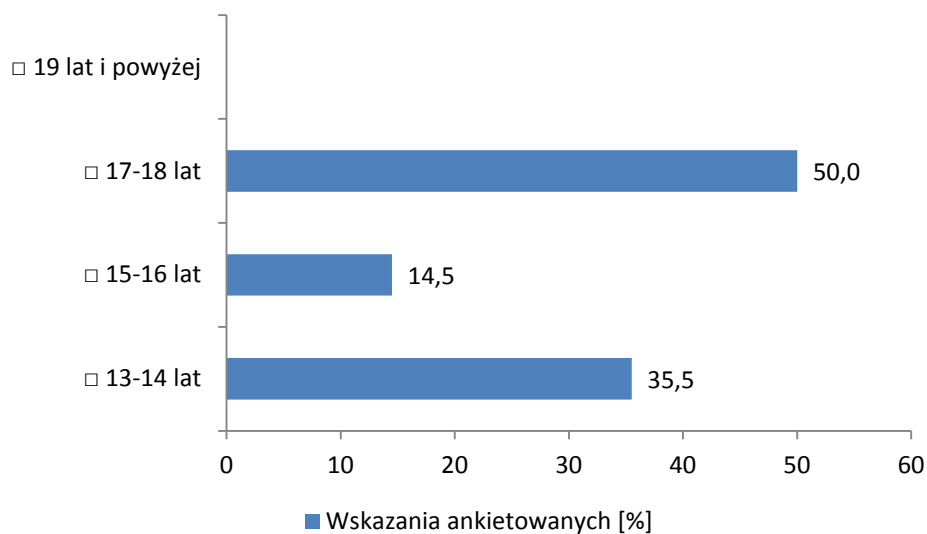
W badaniu przeprowadzonym na terenie gimnazjum i liceum wzięło udział 55,5% kobiet oraz 44,5% mężczyzn – wykres 1.

Wykres 1. Płeć ankietowanych – liceum i gimnazjum

Źródło: opracowanie własne.

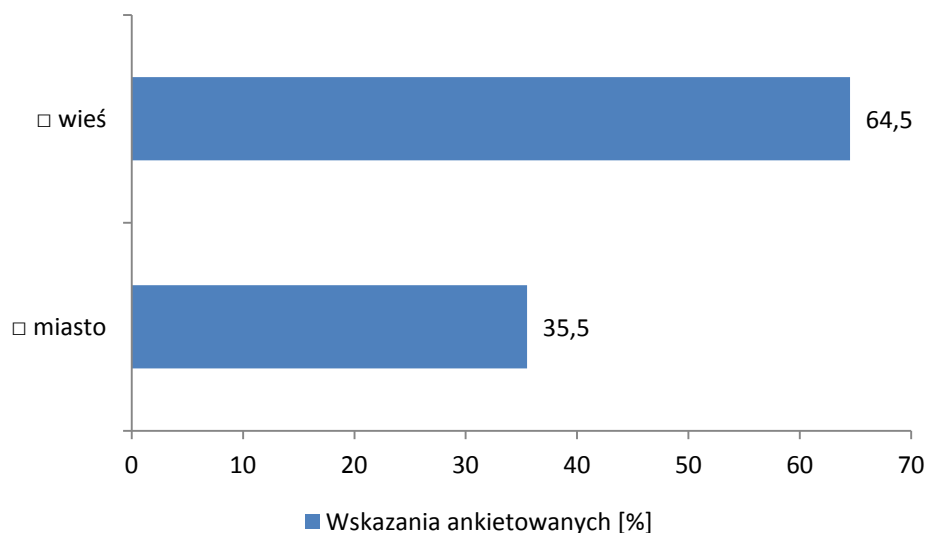
50% ankietowanych zadeklarowało wiek 17-18 lat (licealiści); 35,5% wiek 13-14 lat. 14,5% badanych opowiedziało się za wiekiem 15-16 lat. Żadna z osób nie zadeklarowała wieku 19 lat i powyżej, zatem wśród badanych osób w wieku licealnym, nie było osoby, która powtarzała by klasę – wykres 2.

Wykres 2. Wiek ankietowanych – liceum i gimnazjum

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość badanych – 64,5% zadeklarowała, że mieszka na wsi. Jedynie 35,5% badanych wskazało miasto jako miejsce swojego zamieszkania – wykres 3.

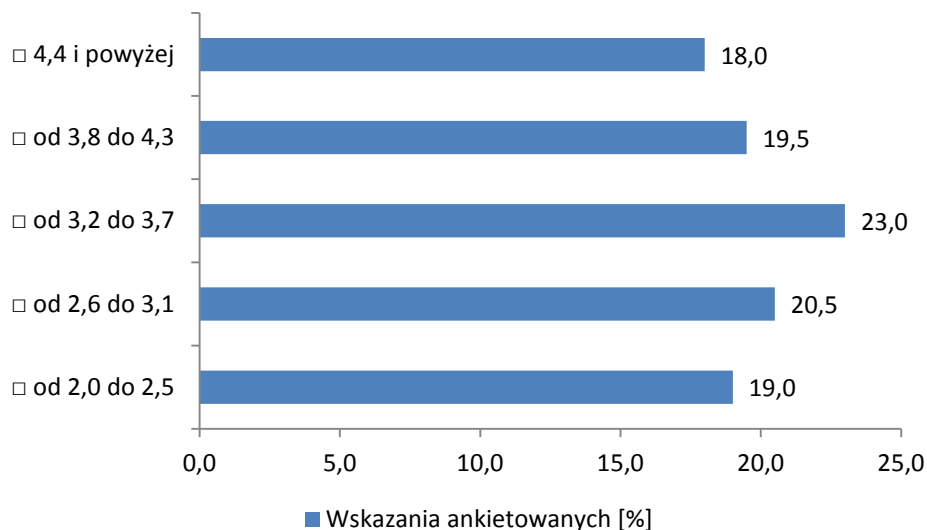

Wykres 3. Miejsce zamieszkania ankietowanych – liceum i gimnazjum

Źródło: opracowanie własne.

Badana młodzież licealna i gimnazjalna uzyskuje bardzo zróżnicowane stopnie. 23,0% badanych stwierdziła, że na koniec semestru osiągnęła średnią od 3,2 do 3,7; 20,5% badanych opowiedziało się za średnią od 2,6 do 3,1; 19,5% respondentów za

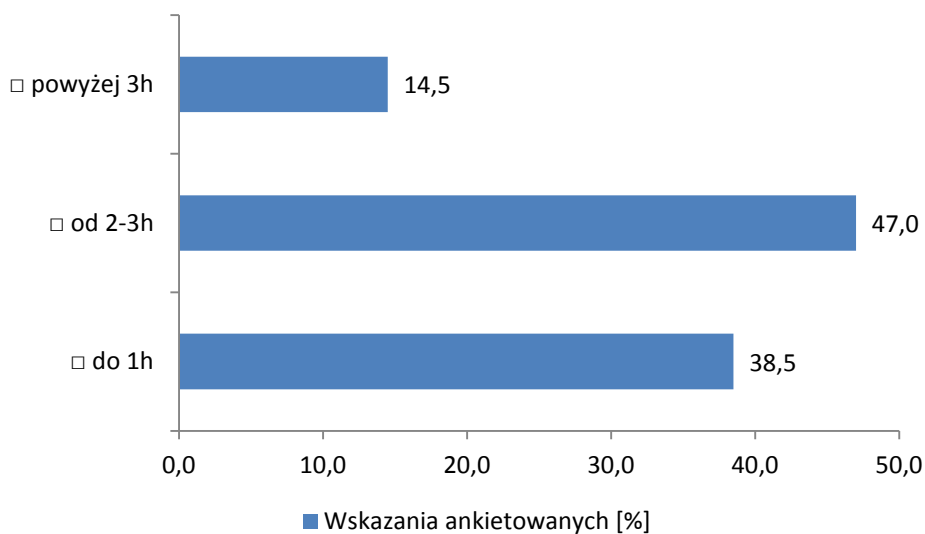
średnią z przedziału od 3,8 do 4,3; 19,0% za średnią w granicy od 2,0 do 2,5. Jedynie 18,0% badanych stwierdziła, że ich średnia wynosiła 4,4 i powyżej. Odpowiedzi badanych pokazują, że większość badanych licealistów i gimnazjalistów otrzymuje oceny dostateczne i dobre – wykres 4.

Wykres 4. Średnia uzyskana na koniec semestru – licealiści i gimnazjaliści

Źródło: opracowanie własne.

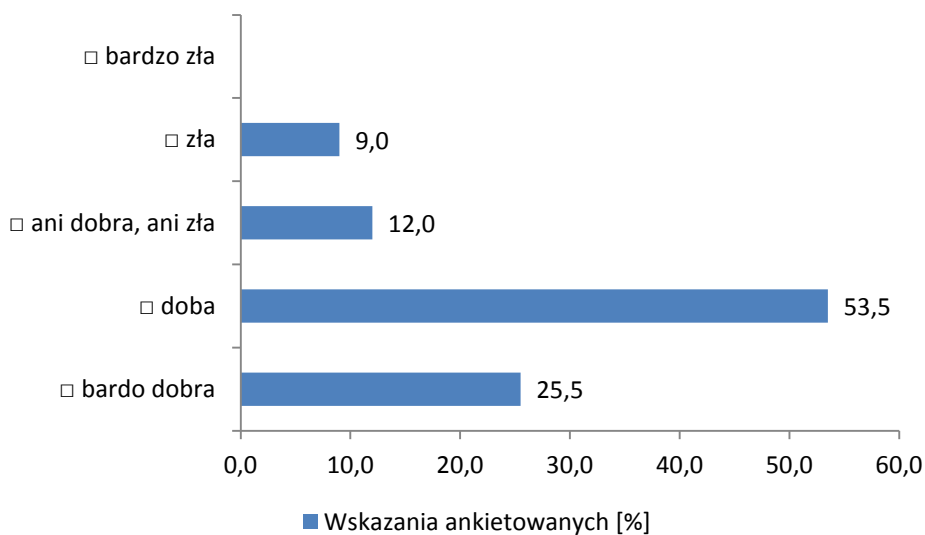
Badana młodzież zapytana o to ile czasu poświęca dziennie na naukę, w 47,0% odpowiedziała, że od 2-3 h; w 38,5%, że do 1h; a w 14,5% że powyżej 3h dziennie. Odpowiedzi te dziwią, ponieważ w badaniu wzięli uczniowie ostatnich klas gimnazjum i liceum, a więc tacy którzy przygotowują się do egzaminu gimnazjalnego i maturalnego. Uzyskane noty (w większości dostateczne i dobre) są odzwierciedleniem czasu poświęcanego na naukę przez badaną młodzież – wykres 5.

Wykres 5. Dzienny czas poświęcany na naukę – licealiści i gimnazjaliści

Źródło: opracowanie własne.

Ponad połowa badanych dobrze ocenia swoją sytuację materialną – 23,5%. 25,5% ocenia ją bardzo dobrze; 12,0% - ambiwalentnie; a 9,0% źle. Żaden z respondentów nie wskazał na bardzo złą sytuację materialną – wykres 6.

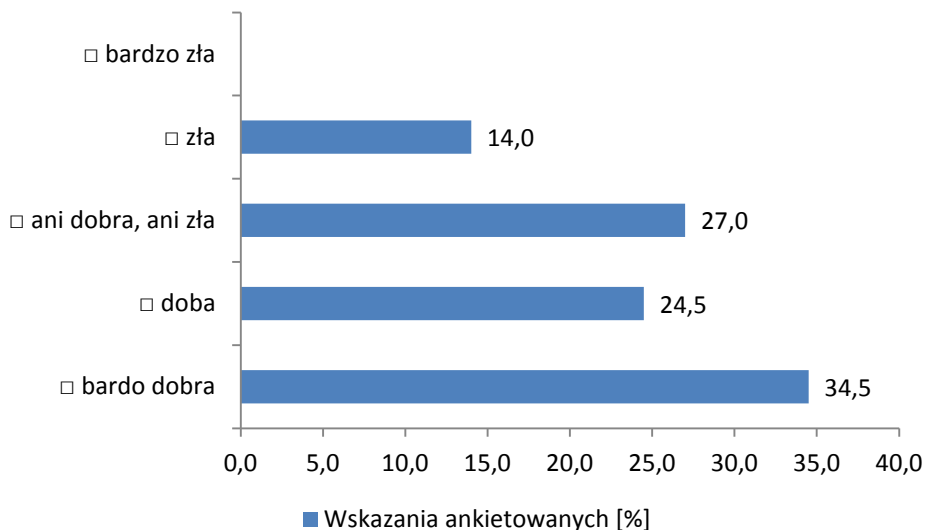

Wykres 6. Sytuacja materialna badanych licealistów i gimnazjalistów

Źródło: opracowanie własne.

Większość ankietowanych (łącznie 59,0%) dobrze i bardzo dobrze ocenia swoje stosunki z rodzicami. 27,0% nie potrafi ocenić ich jednoznacznie, a jedynie 14,0%

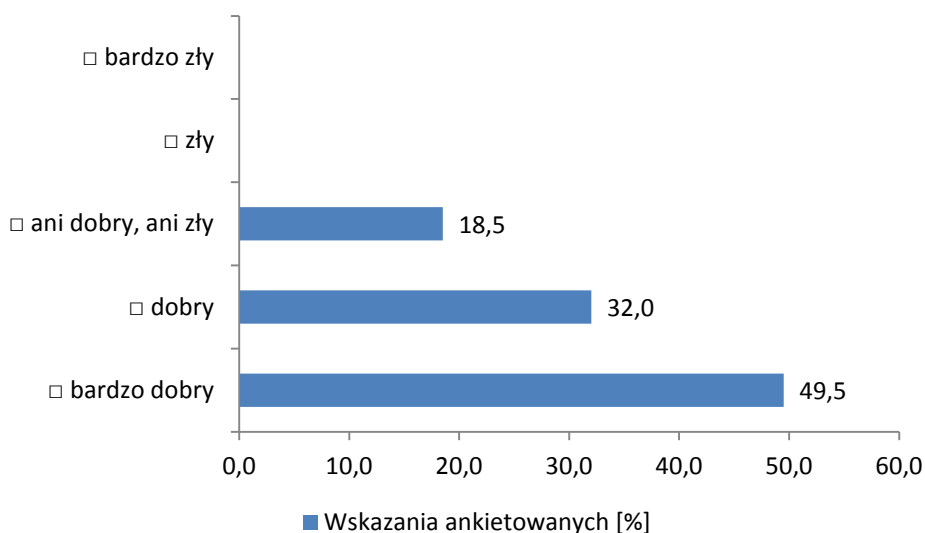
oceniło je jako złe. W związku z tym, większość badanych potrafi porozumieć się z rodzicami, nie wchodząc z nimi w konflikt – wykres 7.

Wykres 7. Relacja z rodzicami badanych licealistów i gimnazjalistów

Źródło: opracowanie własne.

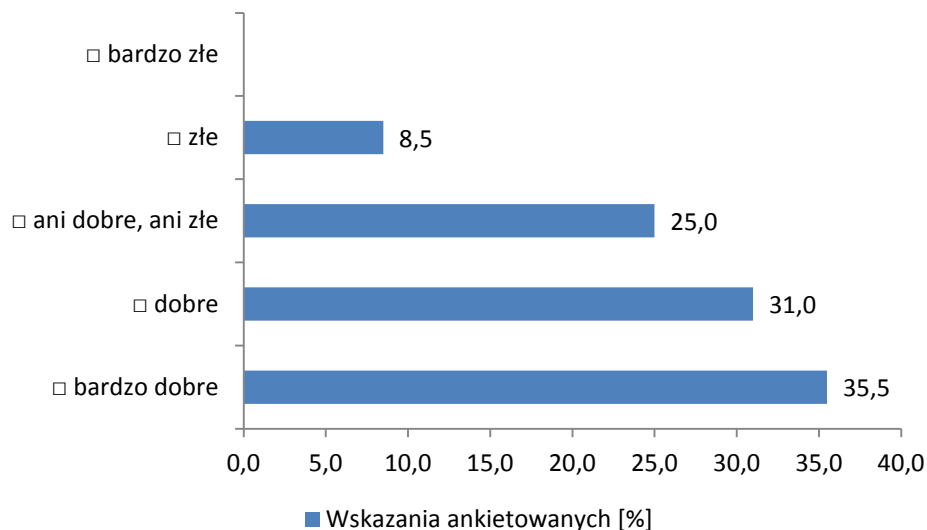
Dobrze i bardzo dobrze ocenia swój stan zdrowia łącznie 81,5% ankietowanych. 18,5% badanych nie potrafiło go jednoznacznie ocenić. Żaden z badanych nie opowiedział się za wariantem zły lub bardzo zły – wykres 8.

Wykres 8. Stan zdrowia badanych licealistów i gimnazjalistów

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie, dobrze i bardzo dobrze swoje stosunki z rówieśnikami ocenia łącznie 66,5% badanych. Na ambiwalentne relacje (ani dobre, ani złe) wskazało 25,0% ankietowanych. 8,5% badanych ma złe relacje ze swoimi kolegami i koleżankami – wykres 9.

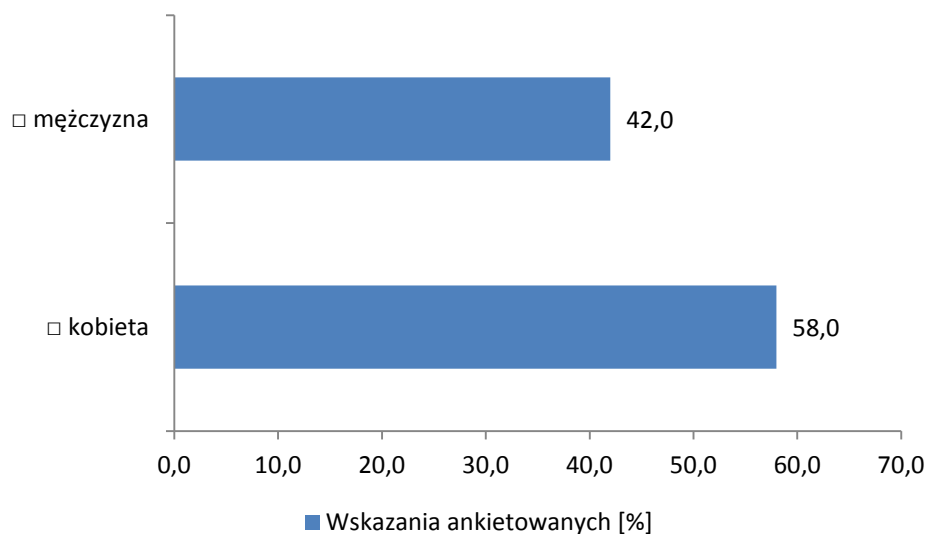

Wykres 9. Relacja z rówieśnikami badanych licealistów i gimnazjalistów

Źródło: opracowanie własne.

Drugą badaną grupą byli rodzice uczniów szóstej klasy Szkoły Podstawowej w Cewicach. W badaniu wzięło udział 60 rodziców.

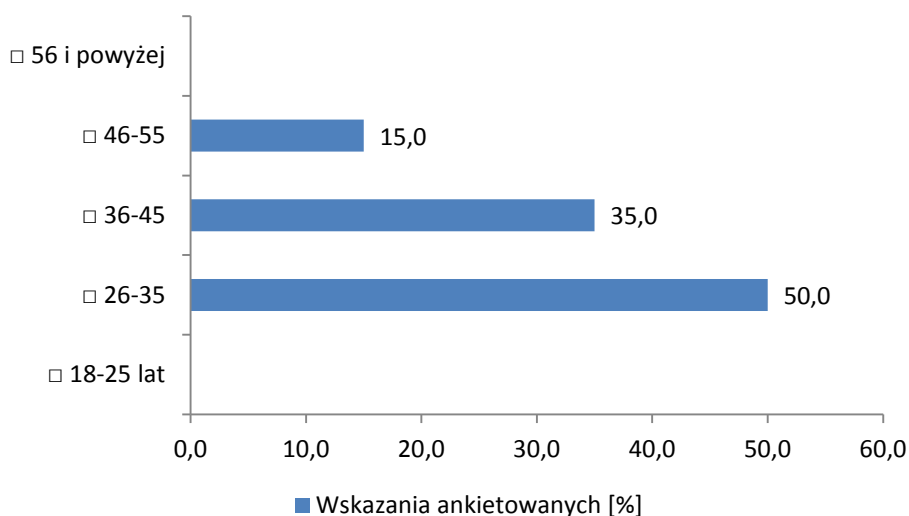
W tej grupie badanych znalazło się 58,0% kobiet i 42,0% mężczyzn – wykres 10.

Wykres 10. Płeć ankietowanych – rodzice uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej

Źródło: opracowanie własne.

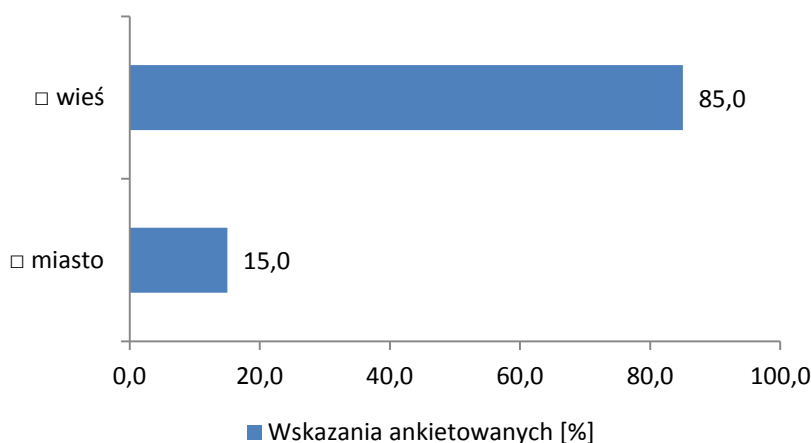
Połowa ankietowanych zadeklarowała wiek w przedziale 26-35 lat. 35,0% respondentów wskazała na wiek w przedziale 36-45 lat, a 15,0% na wiek w granicach 46-55 lat. Żaden z ankietowanych nie wskazał wieku w przedziale 56 lat i powyżej, ani 18-25 lat – wykres 11.

Wykres 11. Wiek ankietowanych – rodzice uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej

Źródło: opracowanie własne.

Większość badanych mieszka na wsi – 85,0% wskazań. Jedynie 15,0% badanych wskazało miasto jako miejsce zamieszkania – wykres 12.

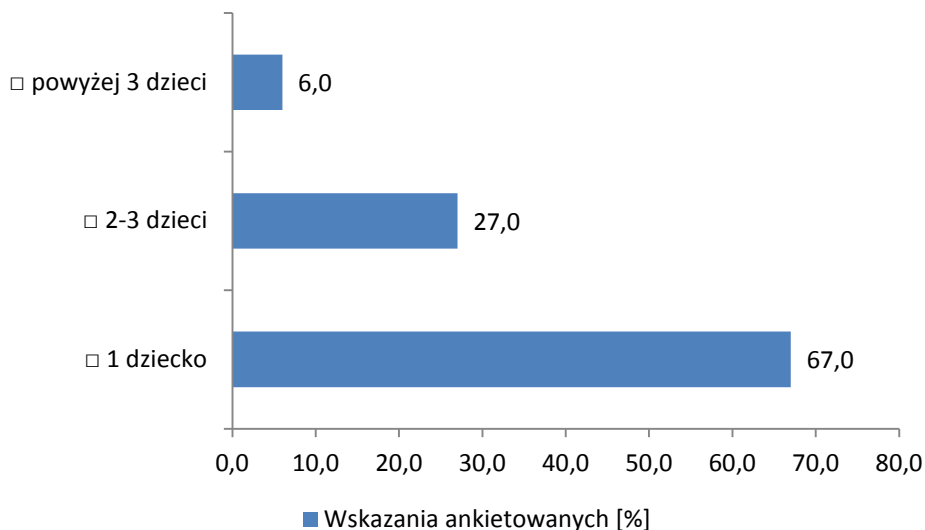

Wykres 12. Miejsce zamieszkania ankietowanych – rodzice uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej

Źródło: opracowanie własne.

Większość badanych rodziców posiada jedno dziecko – 67,0% wskazań. Od 2-3 dzieci posiada 27,0% badanych; a powyżej 3 dzieci jedynie 6,0% ankietowanych – wykres 13.

Wykres 13. Ilość posiadanych dzieci – rodzice uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Skutki wpływu obrazów przemocy w cyberkulturze na dzieci i młodzież zebrane za pomocą badań ankietowych – Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące

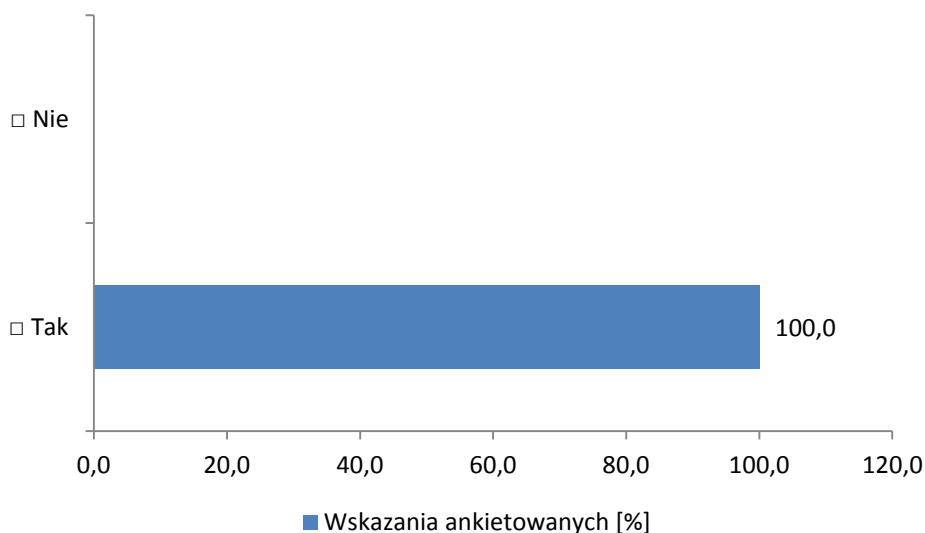
Kwestionariusz ankiety skierowany do licealistów i gimnazjalistów został podzielony na dwa obszary tematyczne.

Pierwszy z nich odnosił się do wpływów obrazów przemocy w telewizji na dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

Z kolei drugi obszar, analogicznie odnosił się do oddziaływania obrazów przemocy zaobserwowanej na ekranie komputera/monitora (w Internecie) na dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

4.2.1. Zagrożenie rozwoju psycho-fizycznego pod wpływem oglądania scen przemocy zaobserwowanych w telewizji

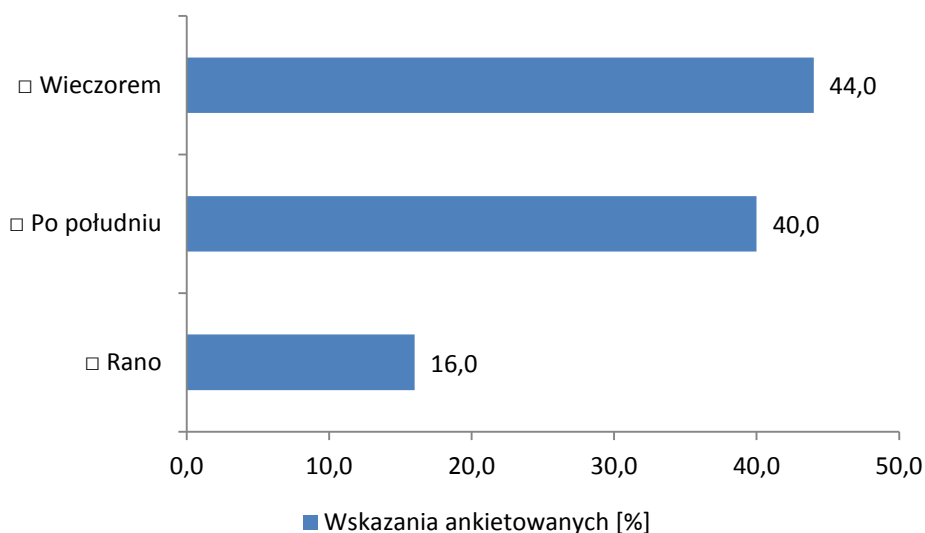
100% badanych potwierdziła posiadanie w domu telewizora – wykres 14.

Wykres 14. Posiadanie w domu telewizora

Źródło: opracowanie własne.

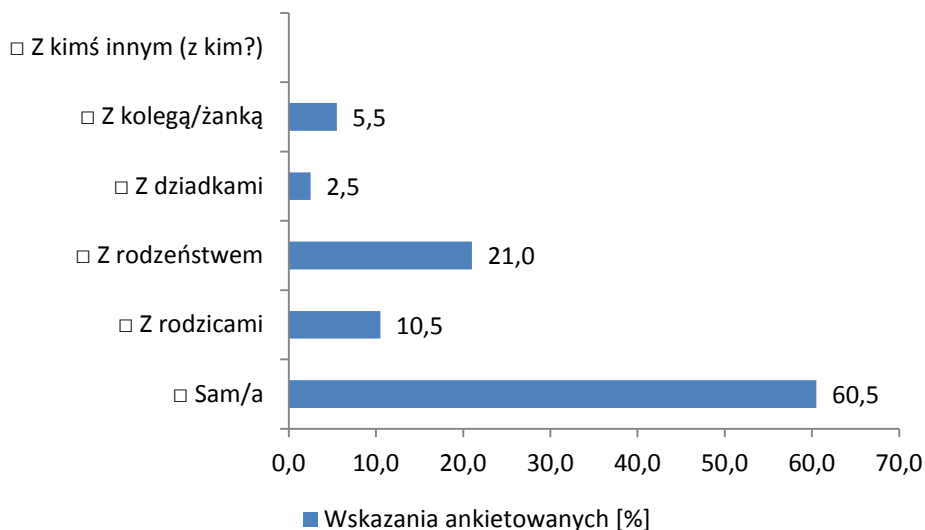
Badana młodzież zapytana o porę dnia, w której najczęściej ogląda telewizję, w 44,0% wskazała na wieczór, w 40,0% na porę popołudniową, a w 16,0% na godziny poranne – wykres 15.

Wykres 15. Najczęstsza pora dnia oglądania telewizji

Źródło: opracowanie własne.

60,5% badanych najczęściej telewizję ogląda samemu. 21,0% z rodzeństwem, 10,5% z rodzicami, 5,5% ze znajomymi, a jedynie 2,5% z dziadkami. W związku z tym, większa część badanych przez nikogo nie jest kontrolowana w trakcie oglądanie telewizji – wykres 16.

Wykres 16. Osoby, z którymi badana młodzież najczęściej ogląda telewizję

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym pytaniu ankietowym, badana młodzież została poproszona o określenia częstości oglądania różnego typu programów telewizyjnych.

Filmy przeznaczone dla dorosłych często ogląda 59,5% ankietowanych; rzadko – 27,5%; nigdy – 13,0% badanych – wykres 17.

Podobnie rozkład odpowiedzi kształtował się w odniesieniu do programów ukierunkowanych docelowo na dorosłych. 69,0% badanych ogląda tego typu programy często; 20,5% - rzadko; a 10,5% - nigdy – wykres 17.

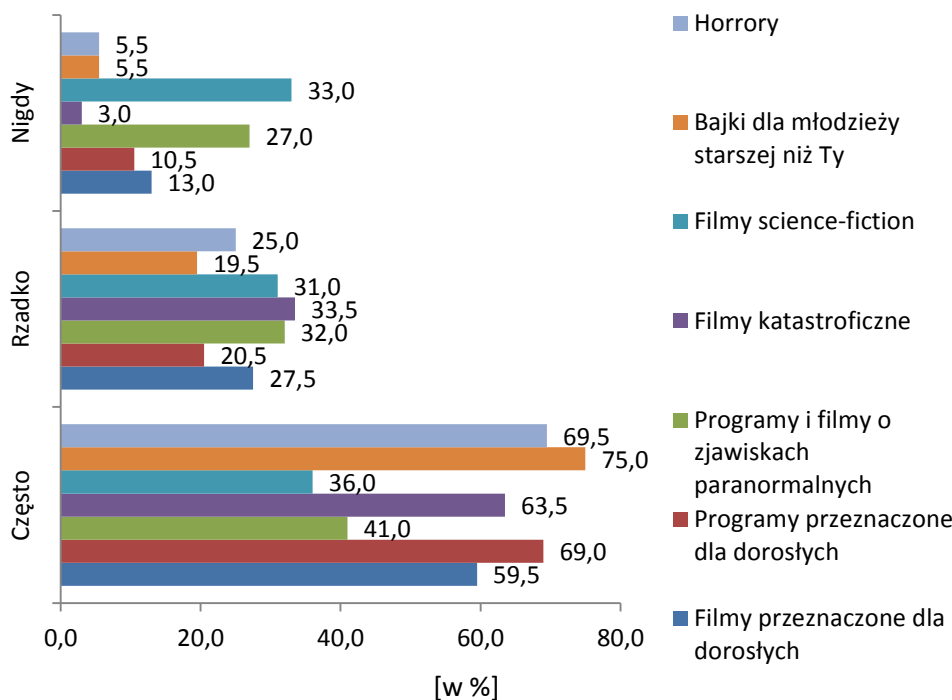
Dużą popularnością wśród badanych cieszą się także programy i filmy o zjawiskach paranormalnych. 41,0% badanych zadeklarowało oglądanie tego typu programów często; 32,0% - rzadko; a 27,0% - nigdy – wykres 17.

Często filmy katastroficzne ogląda 63,5% ankietowanych; rzadko – 33,5% badanych; nigdy zaledwie – 3% respondentów – wykres 17.

Mniejszym zainteresowaniem cieszą się filmy science-fiction emitowane w telewizji. Często ogląda je jedynie 36,0% badanych; rzadko – 31,0% ankietowanych; nigdy – 33,0% opiniodawców – wykres 17.

Z kolei już większą popularnością cieszą się bajki przeznaczone dla młodzieży starszej niż respondenci. 75,0% badanych stwierdziła, że ogląda tego typu programy często; 19,5%, że rzadko; a jedynie 5,5%, że nigdy – wykres 17.

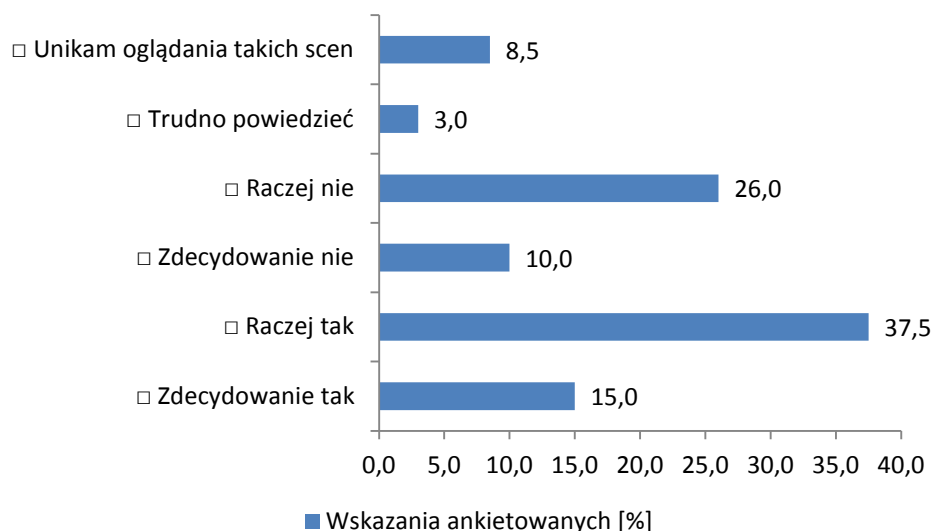
Powodzeniem wśród badanej młodzieży cieszą się również horrory. 69,5% ankietowanych ogląda je często; 25,0% - rzadko, a 5,5% nigdy – wykres 17.

Wykres 17. Częstość oglądania różnego typu programów telewizyjnych

Źródło: opracowanie własne.

Łącznie 52,5% badanych osób drażnią sceny przemocy zaobserwowane w telewizji (z czego 37,5% badanych stwierdziła, że raczej ich drażnią; a 15,0%, że zdecydowanie ich drażnią). Z kolei 26,0% badanych stwierdziło, że sceny agresji zaobserwowane na ekranie telewizji raczej ich nie denerwują, a 10,0% stwierdziła, że sceny tego typu zdecydowanie ich nie niepokoją. 3,0% badanych nie ma jednoznacznego zdania na ten temat, a 8,5% badanych stwierdziło, że unika oglądania tego typu scen – wykres 18.

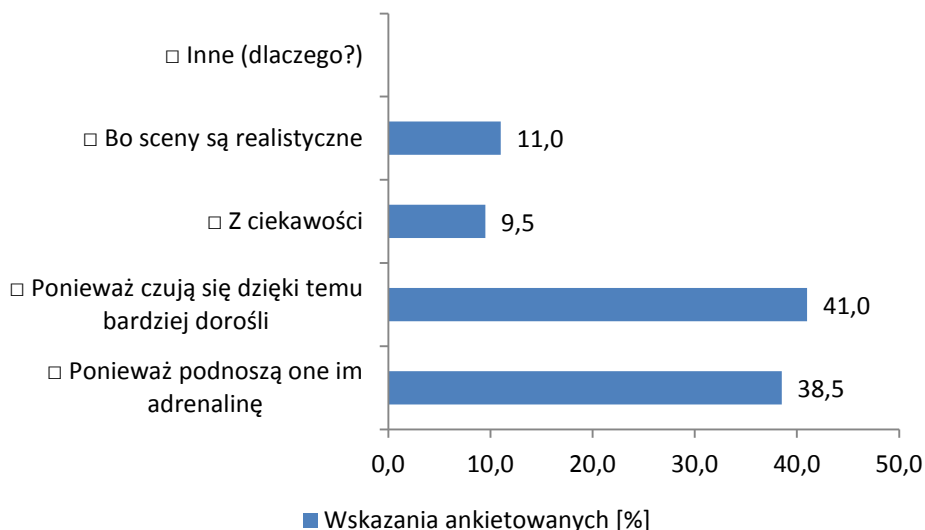
Wykres 18. Poczucie rozdrażnienia pod wpływem zaobserwowanych w telewizji brutalnych scen przemocy

Źródło: opracowanie własne.

Sceny przemocy są obrazami, których głównym celem jest wpłynięcie na emocje widza. Pokazują one jakie są konsekwencje ludzkiego postępowania. Każdorazowo u młodego widza powinny wzbudzić opór, gdyż młody człowiek od najmłodszych lat socjalizowany jest do życia w społeczeństwie, w tym unikania używania przemocy jako zjawiska nieakceptowanego społecznie. Większości badanych sceny przemocy są czymś negatywnym, wywołują negatywne emocje, dlatego też ich drażnią. Jest to naturalna reakcja człowieka, u którego proces socjalizacji przebiega prawidłowo. Z kolei niepokój budzi sposób reagowania na sceny przemocy wśród łącznie 36,0% badanych. Z jednej strony mogą to być młodzi ludzie traktujący przemoc w kategorii środka do realizacji celu (przejawiający zachowania dewiacyjne i aspołeczne); a z drugiej jednostki, które pod wpływem masowości napływających z telewizji różnych obrazów przemocy są na nie odporni i nie reagują emocjonalnie z powodu oswojenia się z nimi. Można powiedzieć, że są oni na tego typu sceny „znieczuleni”, nie robią one na nich większego wrażenia. Niewielki odsetek osób, które zadeklarowały unikania oglądania takich scen, to zapewne ludzie których przemoc odstrasza i nie znajdują żadnej przyjemności w patrzeniu np. na scenę morderstwa, co świadczy o ich wysokich moralach i małej podatności na brutalne sceny.

Ankietowani poproszeni o podanie powodu, dla którego ich rówieśnicy mogą chcieć oglądać brutalne sceny, najczęściej wskazywali na poczucie bycia bardziej

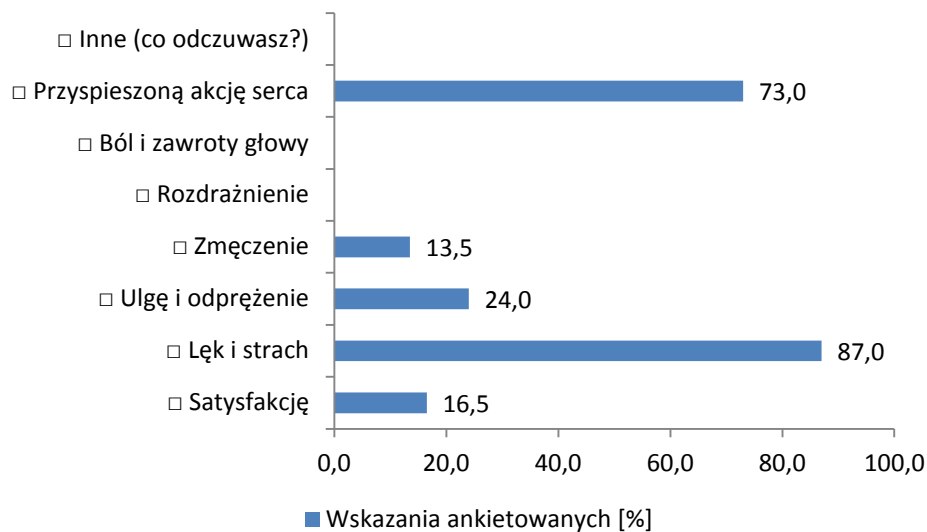
dorośłym – 41,0% wskazań i podnoszenie adrenaliny podczas oglądania tego typu scen – 38,5% wskazań. 11,0% respondentów opowiedziało się za realizmnością scen, a 9,5% za ciekawością – wykres 19.

Wykres 19. Powody, dla których młodzież w wieku gimnazjalnym i licealnym może chcieć oglądać brutalne sceny

Źródło: opracowanie własne.

Większość badanych po obejrzeniu w telewizji brutalnej sceny odczuwa lęk i strach – 87,0% wskazań i przyspieszoną akcję serca – 73,0% wskazań. Brutalne sceny mają na celu wzbudzenie u widza lęku i trwogi, czego konsekwencją jest przyspieszenie akcji serca. 24,0% badanych stwierdziło, że odczuwa ulgę i odprężenie, a 16,5% badanych wskazało na satysfakcję. Można przyjąć, że dla tej grupy badanych jest to swoisty punkt kulminacyjny, pozwalający im na rozładowanie emocji, co nie jest odruchem prawidłowym i może wskazywać na problemy emocjonalne. Dla 13,5% badanych tego typu sceny są po prostu męczące – wykres 20.

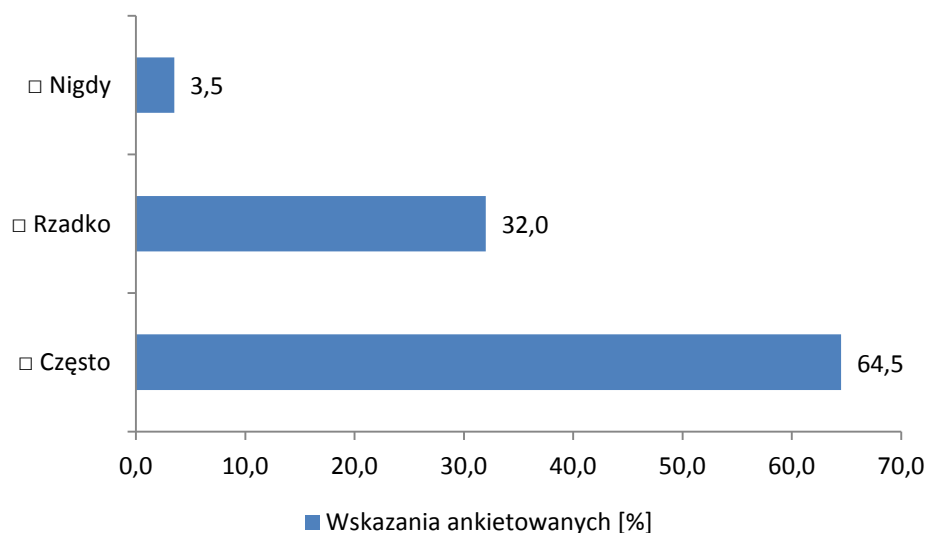

Dane nie sumują się do 100% z uwagi na możliwość wyboru kilku odpowiedzi.

Wykres 20. Stan odczuwany po obejrzeniu w telewizji brutalnej sceny

Źródło: opracowanie własne.

Opiniodawcy zapytani o to, czy często spędzają swój wolny czas na oglądaniu telewizji w 64,5% odpowiedzieli, że często; w 32,0%, że rzadko, a jedynie w 3,5%, że nigdy. Wobec tego, za jedną z głównych form spędzania czasu wolnego badanej młodzieży należy uznać oglądanie telewizji – wykres 21.

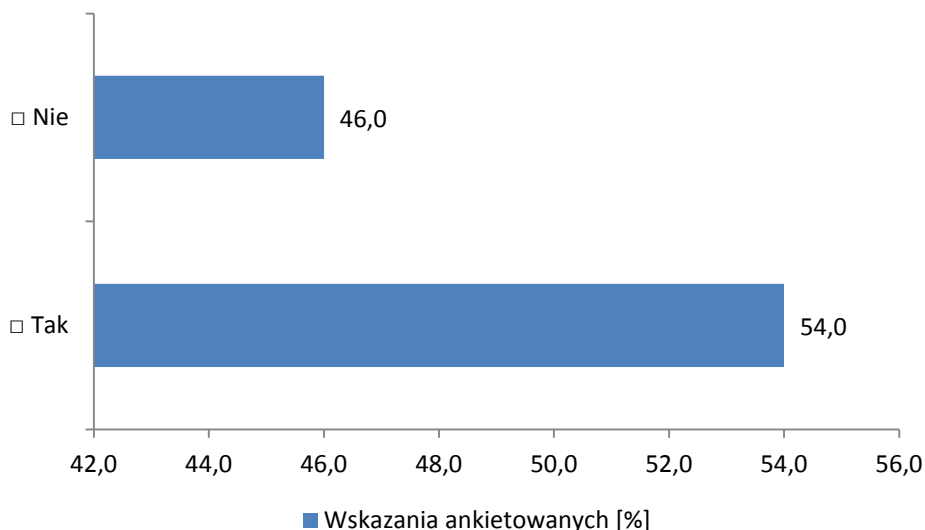

Wykres 21. Częstość spędzania wolnego czasu na oglądania telewizji

Źródło: opracowanie własne.

Badana młodzież zapytana o to, czy zdarzyło się jej powielić brutalne zachowanie zaobserwowane w telewizji w świecie rzeczywistym w 54,0%

odpowiedziała, że tak. Mapowanym zachowaniem były przede wszystkim: pobicia i potrącenia (szturchnięcia). 46,0% badanych nigdy nie odwzorowało dostrzeżonego na ekranie telewizora brutalnego zachowania w świecie realnym – wykres 22.

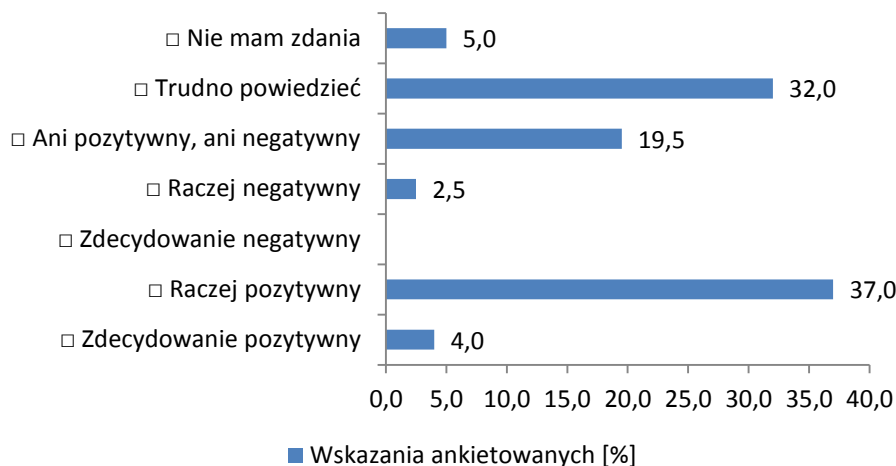

Wykres 22. Powielenie zachowania brutalnego zaobserwowanego w telewizji w rzeczywistości

Źródło: opracowanie własne.

Respondenci uznali w łącznie 41,0%, że telewizja wpływa na nich pozytywnie (w tym: 37,0% wybrało wariant – raczej pozytywnie, a 4,0% - zdecydowanie pozytywnie). Można przyjąć, że pierwsza grupa nie do końca jest pewna o pozytywności oddziaływania jednostki na ich osobę. 32,0% ankietowanych nie potrafi jednoznacznie ocenić tego oddziaływania. 5,0% nie ma zdania na ten temat. Najprawdopodobniej ta grupa nigdy nie zastanawiała się nad tym problemem. Na wpływ raczej negatywny zwróciło uwagę 2,5% badanych, z kolei żadna osoba nie wybrała wariantu zdecydowanie negatywnie – wykres 23.

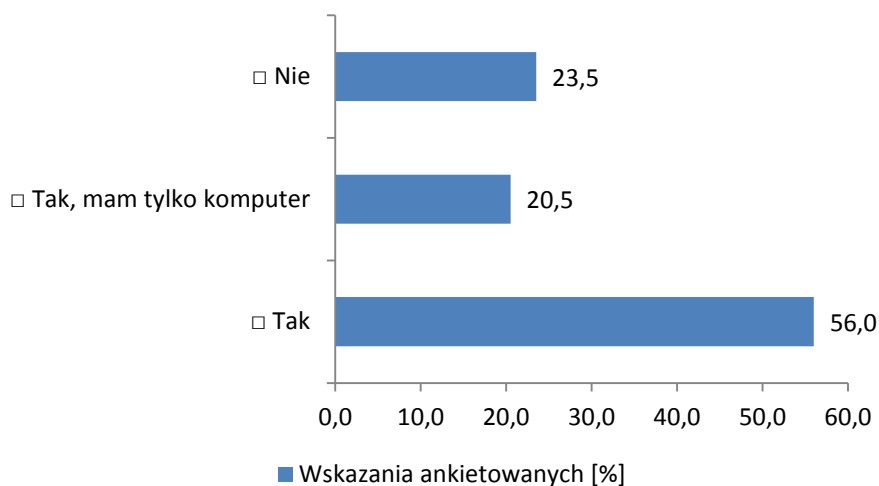

Wykres 23. Wpływ telewizji na badaną młodzież gimnazjalną i licealną
Źródło: opracowanie własne.

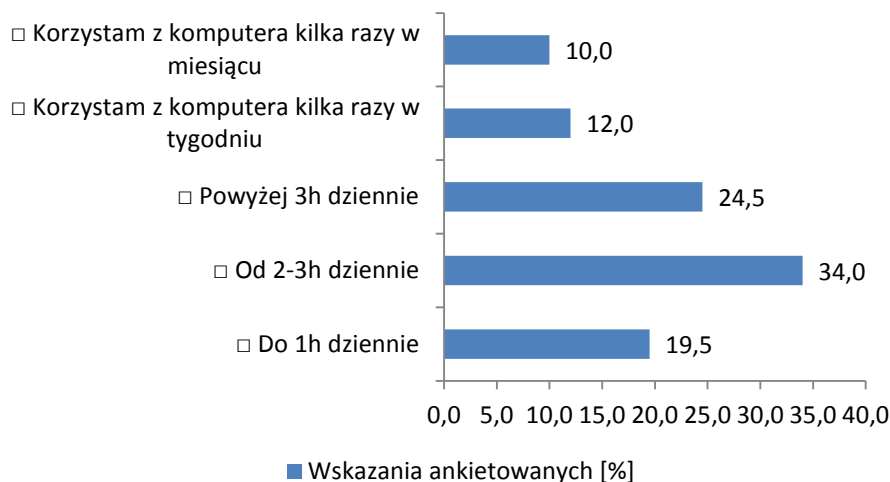
4.2.2. Zagrożenie rozwoju psycho-fizycznego pod wpływem oglądania scen przemocy zaobserwowanych na ekranie komputera (w Internecie)

Badana młodzież zapytana o to, czy ma w domu komputer i dostęp do Internetu w 56,0% odpowiedziała, że tak; w 23,5%, że nie. 20,5% ankietowanych ma w domu sam komputer, bez dostępu do sieci Internet – wykres 24.

Wykres 24. Posiadanie w domu komputera i dostępu do Internetu
Źródło: opracowanie własne.

34,0% badanych poświęca na korzystanie z komputera od 2-3h dziennie; 24,5% - powyżej 3h dziennie; 19,5% do 1h dziennie. 12,0% badanych użytkuje komputer kilka razy w tygodniu, a 10,0% - kilka razy w miesiącu – wykres 25.

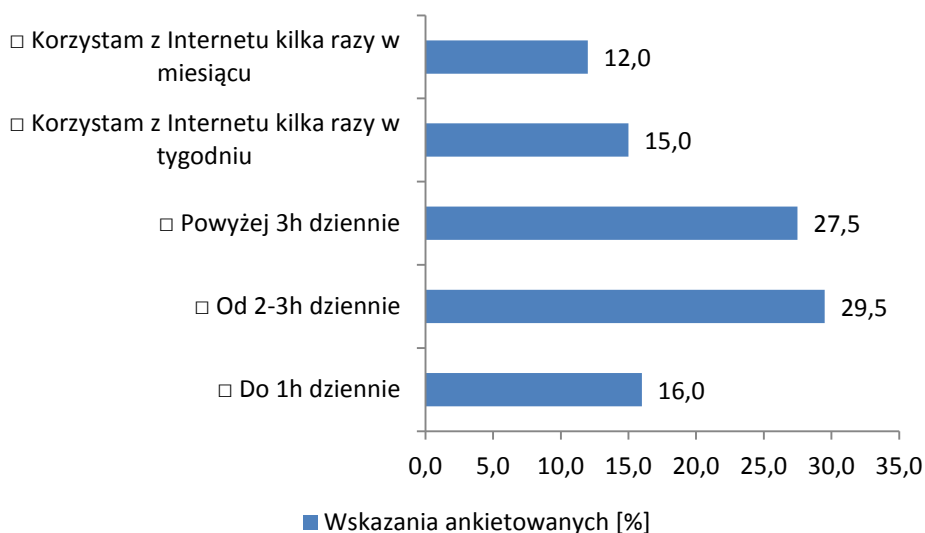

Wykres 25. Czas poświęcany na korzystanie z komputera

Źródło: opracowanie własne.

29,5% badanych poświęca na surfowanie po Internecie od 2-3h dziennie, z kolei 27,5% - powyżej 3h. 16,0% ankietowanych opowiedziało się za wariantem do 1h dziennie; 15,0% zadeklarowało, że korzysta z Internetu kilka razy w tygodniu; a 12,0%, że użytkuje Internet kilka razy w miesiącu – wykres 26.

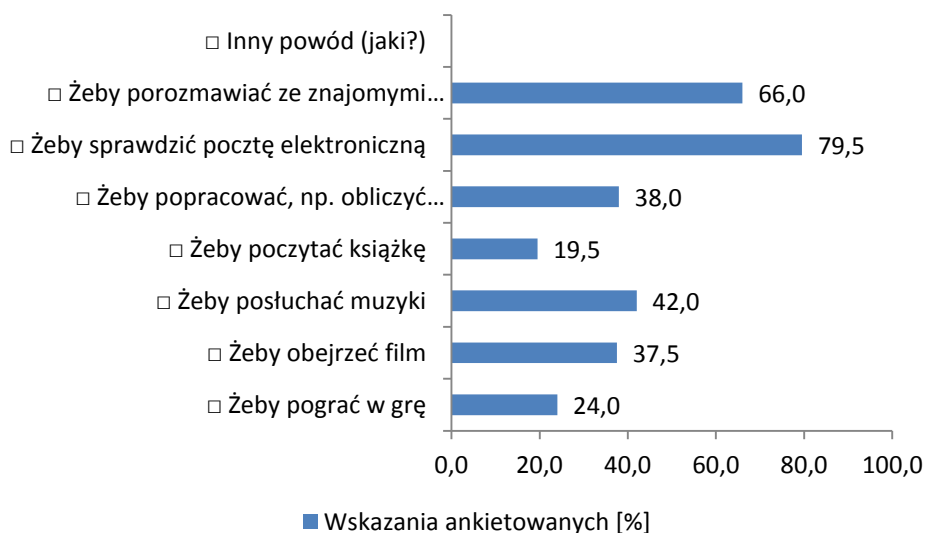
Z odpowiedzi udzielnych na pytania dotyczące czasu użytkowania komputera i Internetu można wywnioskować, że ¼ badanych może być uzależniona od korzystania z tych mediów. Wskazuje na to częstotliwość ich użytkowania (powyżej 3h dziennie).

Wykres 26. Czas poświęcany na surfowanie po Internecie

Źródło: opracowanie własne.

Głównymi powodami korzystania z komputera przez badaną młodzież są: sprawdzenie poczty e-miał – 79,5% wskazań; prowadzenie rozmów ze znajomymi przez komunikatory i portale społecznościowe – 66,0% wskazań; posłuchanie muzyki – 42,0% odpowiedzi; obejrzenie filmu – 37,5%. Odpowiedzi te pokazują, że Internet służy badanej grupie głównie do komunikowania się – wykres 27.

Dane nie sumują się do 100% z uwagi na możliwość wyboru kilku odpowiedzi.

Wykres 27. Powody korzystania z komputera

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne pytanie odnosiło się do typów stron i ich zawartości, najczęściej oglądanych przez badaną młodzież. 39,0% opiniodawców zadeklarowało, że często zdarza im się oglądać za pośrednictwem Internetu filmy przeznaczone dla dorosłych. 29,5% stwierdziło, że tego typu filmy ogląda rzadko; a 31,5%, że nigdy – wykres 28.

Podobnie rozkład odpowiedzi wyglądał przy pytaniu o programy emitowane za pośrednictwem Internetu a przeznaczone dla dorosłych. 44,0% badanych uznało, że zdarza im się często oglądać tego typu programy; 24,5% robi to rzadko; a 31,5% nigdy – wykres 28.

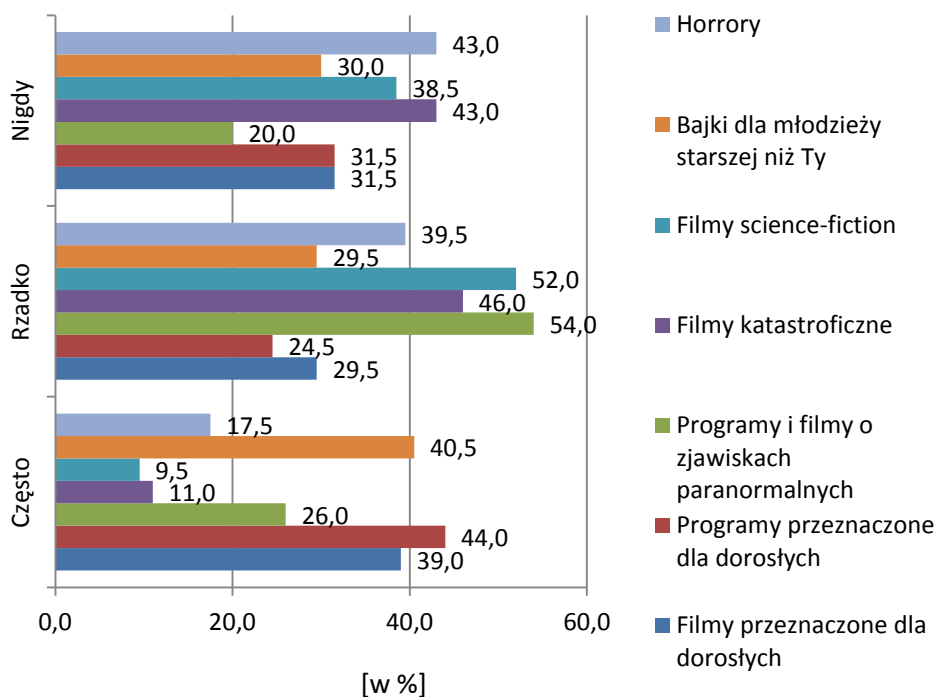
Dość małą popularnością cieszą się strony internetowe zawierające w swojej treści programy i filmy o zjawiskach paranormalnych. 58,0% badanych przyznała, że tego typu strony internetowe przegląda rzadko; 26,0%, że często; a 20,0%, że nigdy – wykres 28.

Jeszcze mniejszy odsetek badanych często ogląda za pośrednictwem Internetu filmy katastroficzne – 11,0% wskazań; rzadko czyni to 46,0% ankietowanych; a nigdy – 43,0% opiniodawców – wykres 28.

Mało atrakcyjne są dla większości ankietowanych również strony internetowe prezentujące filmy science-fiction. Rzadko ogląda je 52,0% badanych; nigdy – 38,5% ankietowanych; a często jedynie 9,5% respondentów.

Większą popularnością niż filmy science-fiction cieszą się bajki dla młodzieży starszej niż ankietowani. Często tego typu programy przez Internet ogląda 40,5% badanych; nigdy – 30,0% respondentów; nigdy – 29,5% opiniodawców – wykres 28.

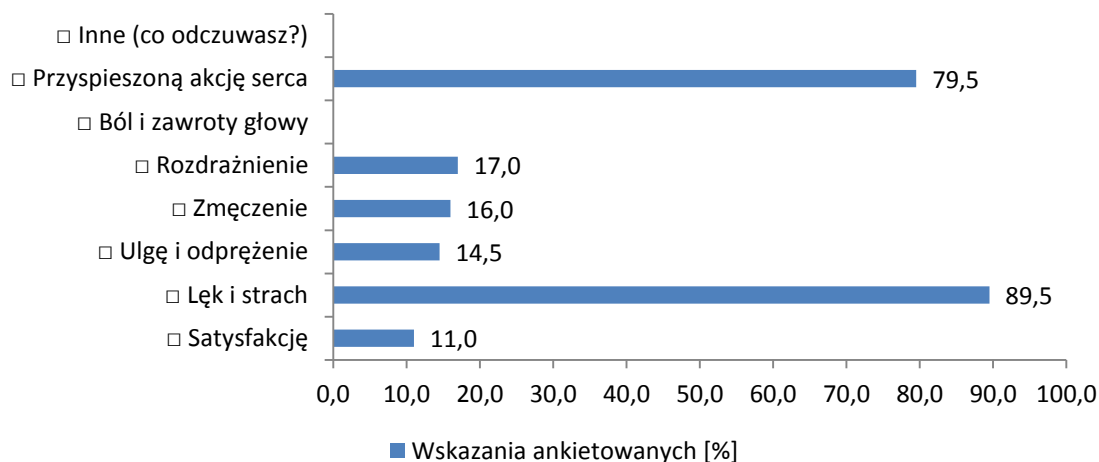
43,0% respondentów nigdy nie ogląda za pośrednictwem Internetu horrorów. 39,5% ankietowanych zdarza się to rzadko, a 17,5% badanych często – wykres 28.

Wykres 28. Częstość oglądania różnego typu programów przez Internet

Źródło: opracowanie własne.

Odczucia ankietowanych po obejrzeniu jakiejś brutalnej sceny w Internecie są bardzo podobne jak w przypadku programów oglądanych w telewizji. 89,5% ankietowanych odczuwa po zaobserwowaniu takiej sceny lęk i strach, a 79,5% - przyspieszoną akcję serca. 17,0% badanych jest rozdrażniona, 16,0% ankietowanych zmęczona. 14,5% badanych czuje ulgę i odprężenie, a 11,0% satysfakcję – wykres 29.

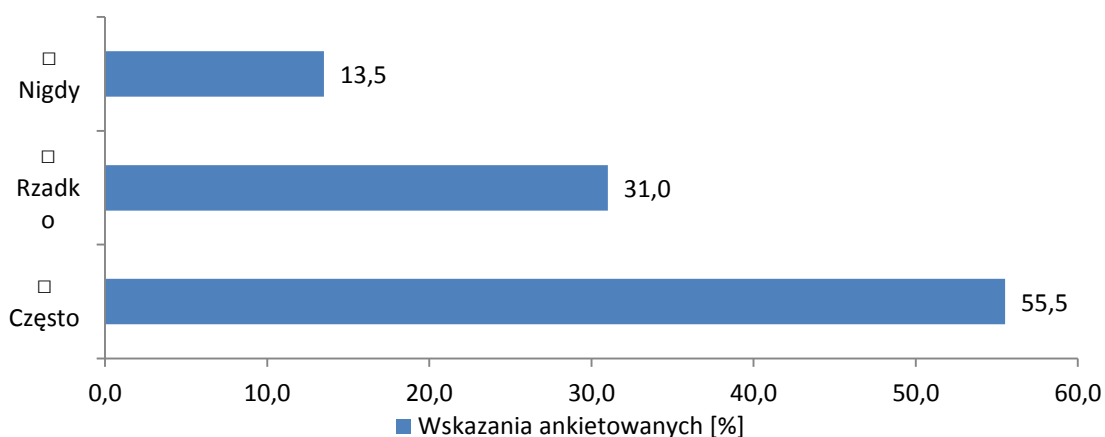

Dane nie sumują się do 100% z uwagi na możliwość wyboru kilku odpowiedzi.

Wykres 29. Stan odczuwany po obejrzeniu w Internecie brutalnej sceny

Źródło: opracowanie własne.

55,5% ankietowanych często spędza swój wolny czas na surfowaniu po Internecie. 31,0% stwierdziło, że zdarza im się to rzadko; a 13,5%, że nigdy. W związku z tym, oglądanie telewizji i surfowanie po Internecie to jedno z głównych sposobów spędzania wolnego czasu przez badaną młodzież – wykres 30.

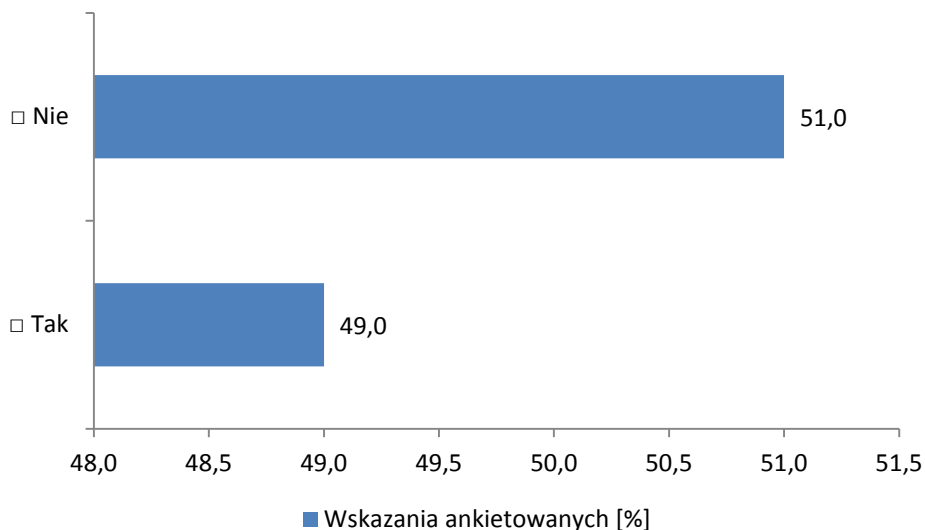

Wykres 30. Częstość spędzania wolnego czasu na surfowaniu po Internecie

Źródło: opracowanie własne.

Większość badanych zapytana o to, czy zdarzyło im się powielić brutalne zachowanie zaobserwowane w Internecie w świecie realnym opowiedziało się za wariantem przeczącym – 51,0% wskazań. Jednakże, aż 49,0% badanych stwierdziła,

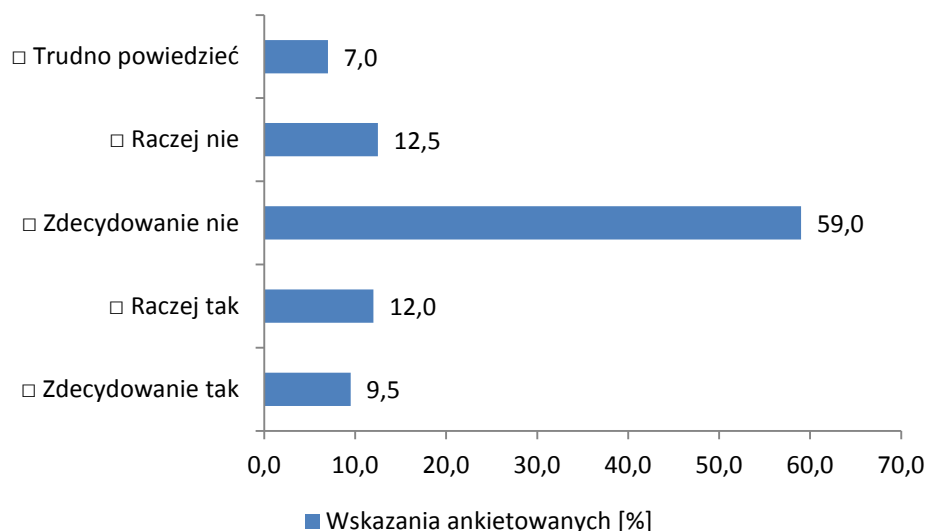
że im się to zdarzyło. Zapytani jakie zachowanie powielali, najczęściej wskazywali na kopnięcia i symulację sztuk walki. Podobnie jak w przypadku scen zaobserwowanych na ekranie telewizora, badana młodzież powieliła głównie agresywne zachowania fizyczne, ukierunkowane na zadanie bólu innemu człowiekowi – wykres 31.

Wykres 31. Powielenie zachowania brutalnego zaobserwowanego w Internecie w rzeczywistości

Źródło: opracowanie własne.

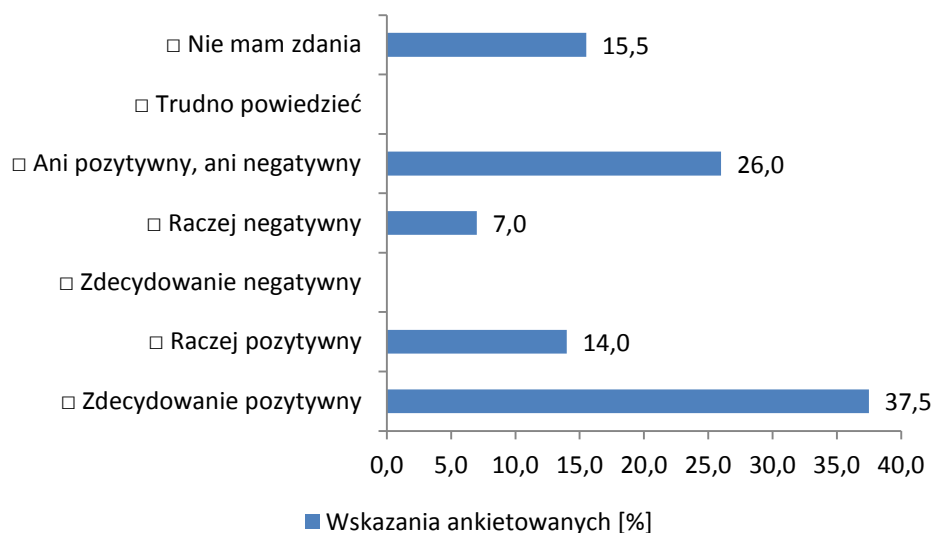
Respondenci zapytani o to, czy w szkole mają problemy w koncentracją w 59,0% odpowiedzieli, że zdecydowanie nie; a w 12,0%, że raczej nie. Łącznie 21,5% badanych przyznało, że ma taki problem; a 7,0% badanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi – wykres 32.

Wykres 32. Problemy z koncentracją na lekcjach w szkole

Źródło: opracowanie własne.

51,5% badanych jest zdania, że rzeczywistość wirtualna wpływa na nich zdecydowanie pozytywnie lub raczej pozytywnie. 26,0% ankietowanych uważa, że wpływ ten nie jest ani pozytywny, ani negatywny. 15,5% badanych nie ma zdania na ten temat; a jedynie 7,0% badanych sądzi, że oddziaływanie to jest raczej negatywne – wykres 33.

Wykres 33. Wpływ rzeczywistości wirtualnej Internetu na badaną młodzież gimnazjalną i licealną

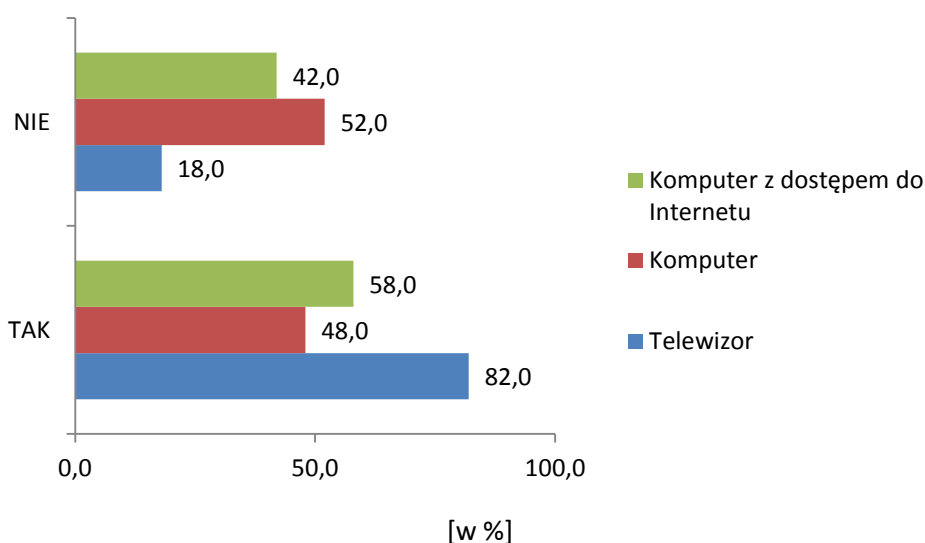
Źródło: opracowanie własne.

4.3. Skutki wpływu obrazów przemocy w cyberkulturze na dzieci i młodzież zebrane za pomocą badań ankietowych – rodzice uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej

W kwestionariuszu ankiety skierowanym do rodziców uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej pytania dotyczyły podobnie, jak w przypadku ankiety skierowanej do młodzieży gimnazjalnej i licealnej, wpływu obrazów przemocy płynących z telewizji i Internetu na zachowanie ich dzieci.

Uznano, że odpowiedzi rodziców będą wiarygodniejsze, niż dzieci w szóstej klasie szkoły podstawowej, które po pierwsze mogłyby mieć problem ze zrozumieniem ankiety, a po drugie czułyby się zestresowane samym przeprowadzeniem badania.

Badani rodzice zapytani o to, czy ich dziecko posiada w pokoju telewizor w 82,0% odpowiedzieli, że tak; a w 18,0%, że nie. Z kolei 48,0% badanych zadeklarowało, że ich dziecko w pokoju posiada komputera, a 58,0%, że jest to komputer z dostępem do Internetu – wykres 34.

Wykres 34. Posiadanie przez dziecko w pokoju telewizora, komputera, komputera z dostępem do Internetu

Źródło: opracowanie własne.

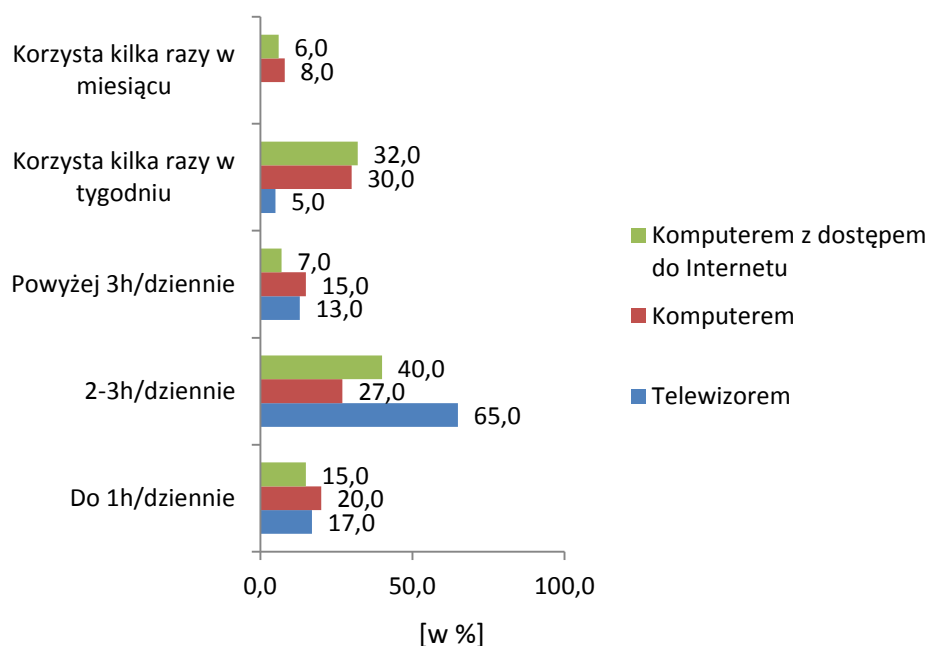
Ankietowani zapytani o to, ile czasu ich dziecko spędza przed telewizorem, komputerem lub komputerem z dostępem do Internetu w większości opowiadali się za wariantem 2-3h. Przed telewizorem tyle czasu spędza 65,0% dzieci; przed samym

komputerem – 27,0%, a przed komputerem podłączonym do sieci Internet – 40,0% dzieci ankietowanych – wykres 35.

Z komputera kilka razy w tygodniu korzysta 30,0% dzieci badanych, a przed komputerem z dostępem do Internetu – 32,0% dzieci respondentów – wykres 35.

Biorąc pod uwagę wiek szóstoklasistów i możliwości wykorzystania przez nich sieci Internet w takim wieku, wydaje się, że poświęcanie od 2-3h dziennie na surfowanie po Internecie, to zbyt wiele czasu.

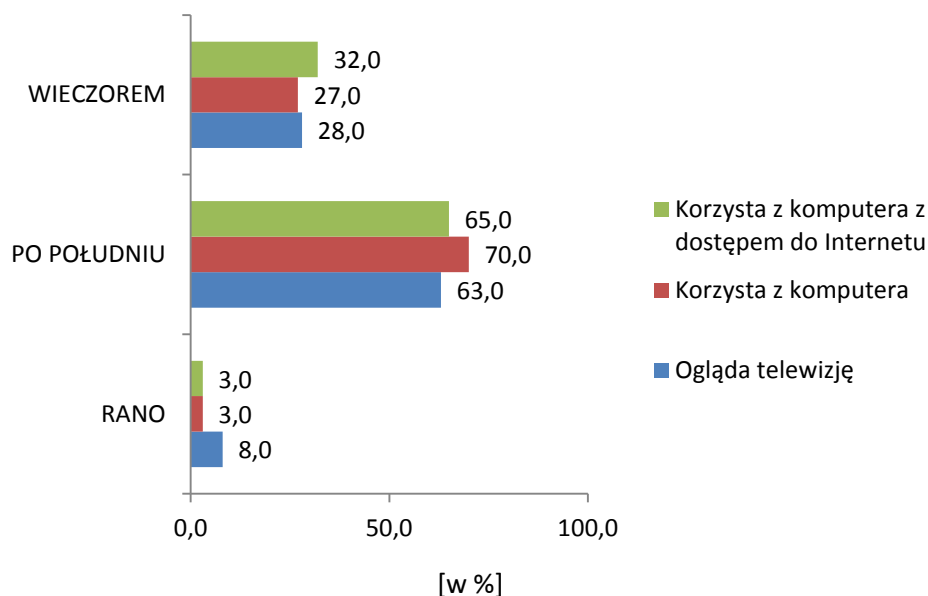

Wykres 35. Czas spędzany przez dziecko przed telewizorem, komputerem, komputerem z dostępem do Internetu

Źródło: opracowanie własne.

Dzieci badanych ankietowanych najczęściej oglądają telewizję po południu – 63,0% wskazań. O tej samej porze najczęściej korzystają z komputera – samego 70,0% wskazań lub podpiętego do globalnej sieci Internet – 65,0% udzielonych odpowiedzi – wykres 36.

Najrzadziej z kolei korzystają z telewizora, komputera (samego lub podłączonego do Internetu) w godzinach porannych, co jest zrozumiałe ze względu na konieczność realizowania obowiązku szkolnego – wykres 36.

Wykres 36. Pora dnia, o której dziecko najczęściej ogląda telewizję, korzysta z komputera, korzysta z komputera z dostępem do Internetu

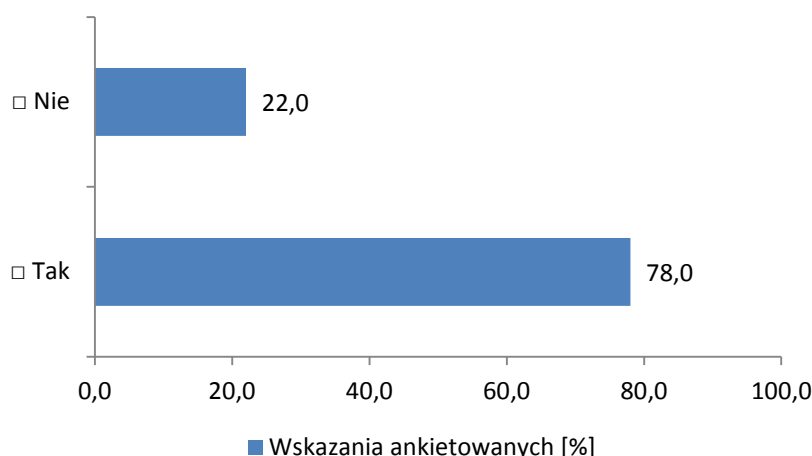
Źródło: opracowanie własne.

78,0% badanych zauważyło u swego dziecka zmianę zachowania pod wpływem oglądania konkretnego programu telewizyjnego – wykres 37.

Wśród osób, które zaobserwował taką zmianę, 65 % badanych zdiagnozowało to zachowanie jako negatywne; a 13,0% uznało, że program ten wpłynął na dziecko w sposób pozytywny.

Ankietowani zapytani o to, jaki był to program telewizyjny, najczęściej wskazywali na: film animowany, film sensacyjny, czy program dokumentalny.

22% respondentów nie zauważyło, żeby pod wpływem oglądania jakiegoś programu telewizyjnego zachowanie ich dziecka uległo zmianie – wykres 37.

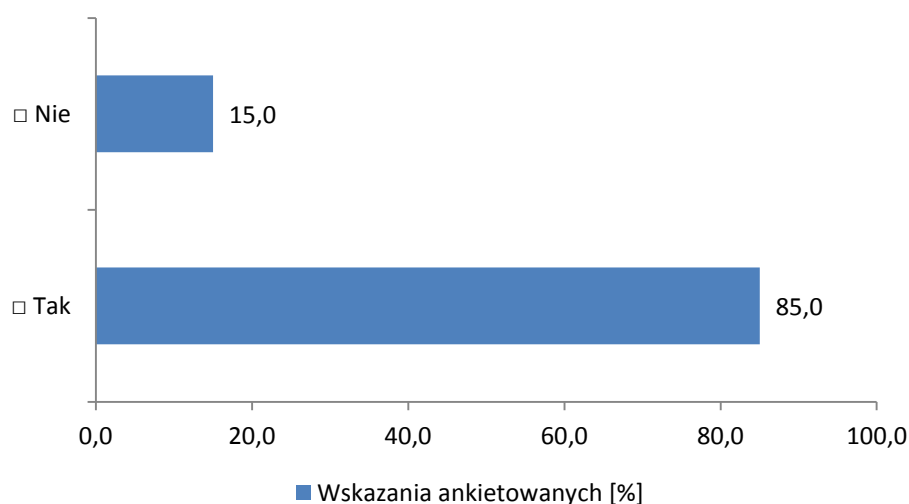
Wykres 37. Zmiana zachowania dziecka pod wpływem oglądania programu telewizyjnego

Źródło: opracowanie własne.

Identyczne pytanie zadano badanym rodzicom w odniesieniu do treści oglądanych przez ich dzieci w Internecie. Również i tutaj większość badanych uznała, że zachowanie to zmieniło się – 85,0% wskazań – wykres 38.

62,0% badanych uznało, że dziecko zmieniło swoje zachowanie na gorsze; a 23,0% badanych, że na lepsze.

Jedynie 15,0% badanych rodziców uznała, że nie zaobserwowała żadnej zmiany w zachowaniu dziecka pod wpływem oglądania konkretnych stron internetowych – wykres 38.

Wykres 38. Zmiana zachowania dziecka pod wpływem oglądania stron internetowych

Źródło: opracowanie własne.

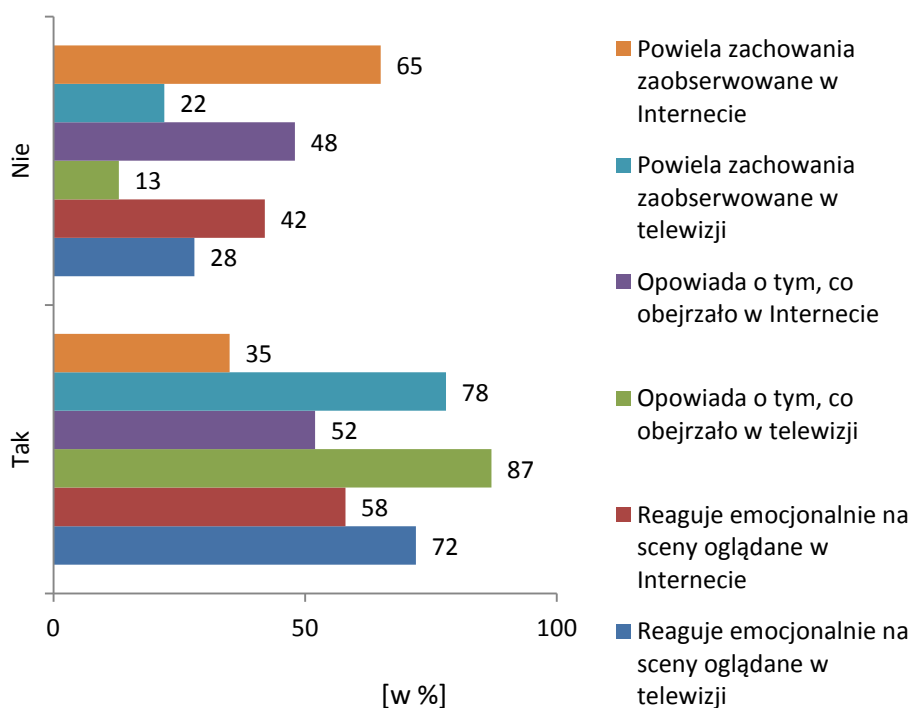
72,0% badanych rodziców stwierdziło, że ich dziecko reaguje emocjonalnie na sceny oglądane w telewizji; a 58,0%, że ich dziecko reaguje uczuciowo na sceny zaobserwowane w Internecie – wykres 39

. Badani zapytani o to, jaką emocję w tym czasie ich dziecko objawia, najczęściej wskazywali na płacz, śmiech i krzyk (w zależności od obserwowanych treści).

O tym, co obejrzało w telewizji opowiada 87,0% dzieci ankietowanych; a o tym co zaobserwowało w Internecie wypowiada się 52,0% dzieci opiniodawców – wykres 39.

Większość badanych rodziców zadeklarowała, że ich dzieci powielają zachowania zaobserwowane w telewizji. Najczęściej są to zachowania negatywne. Na tego typu zachowania wskazało 56,0% ankietowanych rodziców - wykres 39.

65,0% rodziców uznało, że ich dzieci nie powielają zachowań zaobserwowanych na stronach internetowych. Natomiast 35,0% ankietowanych zauważyło powielanie zachowań dostrzeżonych na stronach internetowych w świecie realnym – wykres 39.

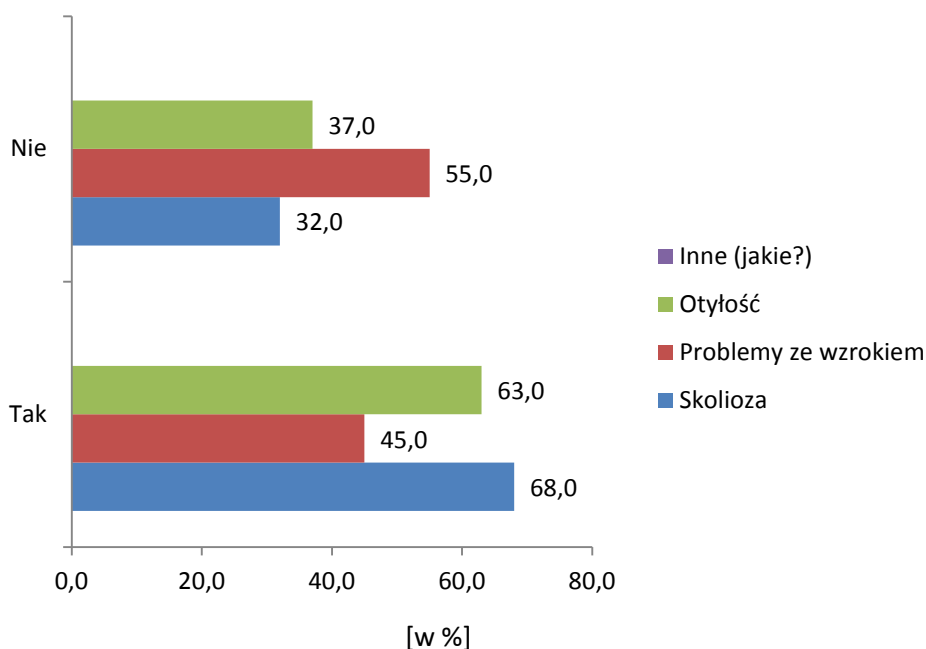

Wykres 39. Reakcja dzieci na zachowania zaobserwowane w telewizji i na stronach internetowych

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne pytanie ankietowe odnosiło się do problemów zdrowotnych dzieci ankietowanych. 68,0% badanych rodziców potwierdziło, że ich dziecko choruje na skoliozę; 63,0%, że ich pociecha cierpi na otyłość. Natomiast problemy ze wzrokiem ma 45,0% dzieci badanych ankietowanych – wykres 40.

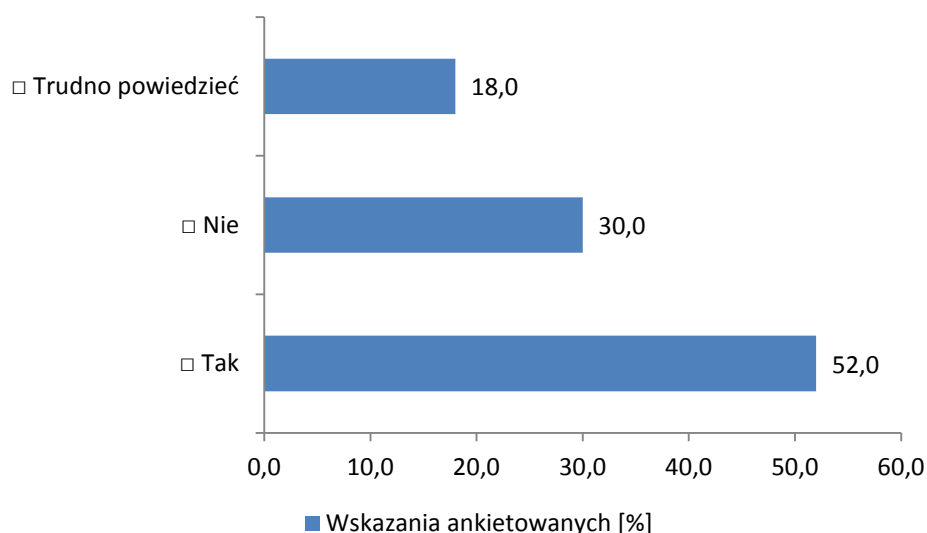
Skolioza i otyłość są charakterystycznymi schorzeniami dla tzw. „dzieciństwa telewizyjnego”, a ostatnie staje się jednym z objawów długotrwałego korzystania z komputera. Otyłość staje się coraz większym problemem tych najmłodszych. Jest konsekwencją siedzącego trybu życia (czemu sprzyja oglądanie telewizji i surfowanie po Internecie) oraz nieprawidłowym odżywianiem (np. podjadanie chipsów w czasie oglądania telewizji).

Wykres 40. Problemy ze zdrowiem dzieci ankietowanych

Źródło: opracowanie własne.

Większość rodziców – 52,0% potwierdziła, że jest im trudno przekonać dziecko, aby zajęło się czymś innym niż oglądanie telewizji, czy spędzanie czasu przed ekranem komputera. 30,0% badanych nie ma takiego problemu, ich dziecko nie ma trudności ze zgaszeniem telewizora, czy wyłączeniem komputera w sytuacji, gdy rodzic proponuje mu inną formę spędzenia czasu. 18,0% ankietowanych nie potrafiła wyrazić jednoznacznego zdania na ten temat – wykres 41.

Wykres 41. Spotkanie się z trudnościami w przekonaniu dziecka do innej formy spędzania wolnego czasu niż oglądanie telewizji, czy spędzanie czasu przed komputerem

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym pytaniu ankietowym, badani rodzice zostali poproszeni o wyrażenie opinii na temat filmów, jakie zdarzyło się oglądać ich dzieciom w Internecie.

Badani rodzice zadeklarowali, że ich dzieciom nie zdarzyło się oglądać filmów przeznaczonych dla dorosłych ani w telewizji – 65,0% odpowiedzi – wykres 42a; ani w Internecie – 52,0% wskazań – wykres 42b.

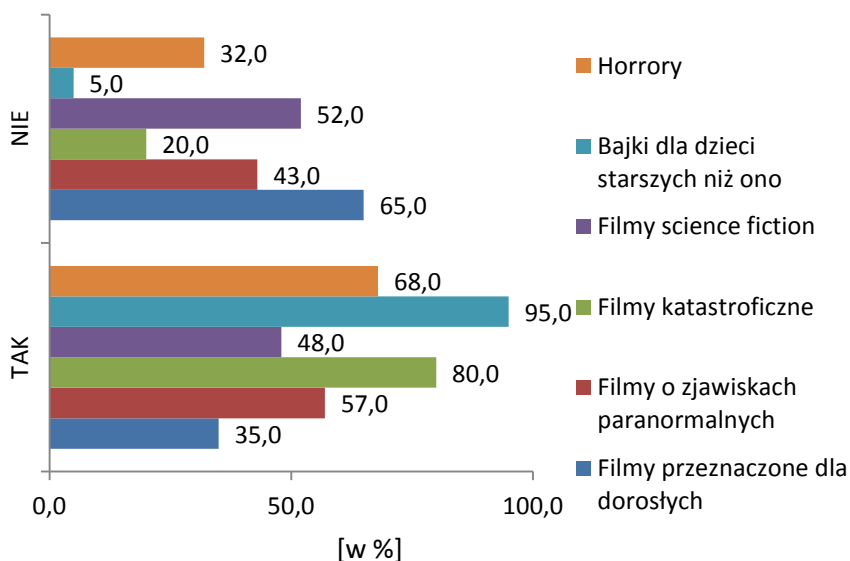
Dzieciom respondentów przytrafiło się natomiast oglądanie filmów o zjawiskach paranormalnych w telewizji – 57,0% wskazań i w Internecie – 68,0% odpowiedzi – wykres 42 a i 42b.

Podobnie sytuacja wygląda z filmami katastroficznymi. W telewizji oglądało ich 80,0% dzieci ankietowanych, a w Internecie – 85,0% - wykres 42a i 42b.

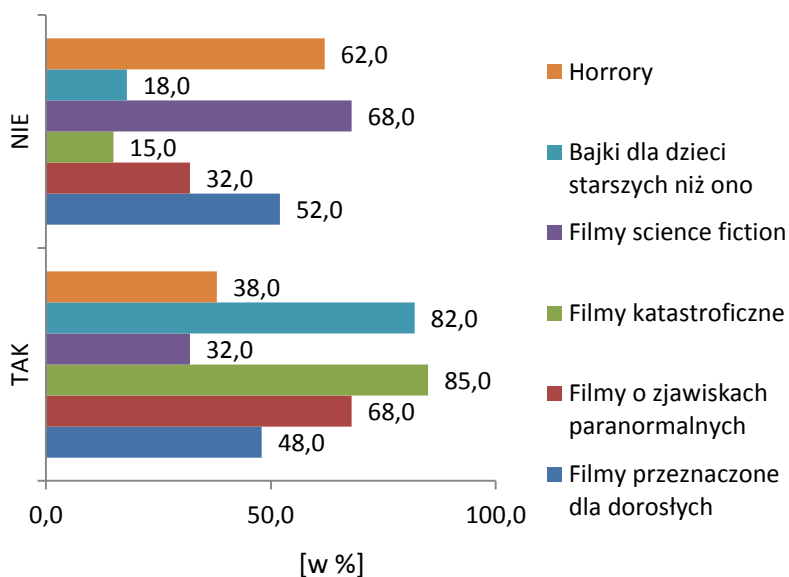
Mniejszą popularnością cieszą się wśród dzieci ankietowanych filmy science-fiction, i to zarówno te emitowane w telewizji – 52,0% rodziców uznało, że ich dzieci nie oglądają tego typu filmów w telewizji; jak i w Internecie – 68,0% rodziców przyznało, że oglądanie tego typu programów nie przydarzyło się ich dziecku – wykres 42a i 42b.

Z kolei dużym zainteresowaniem szóstoklasistów cieszą się bajki przeznaczone dla dzieci starszych niż one. Chętnie ogląda je w telewizji – 95,0% dzieci badanych; a w Internecie – 82,0% - wykres 42a i 42b.

Z kolei oglądanie horrorów w telewizji przez dzieci ankietowanych cieszy się większą popularnością – 68,0% wskazań, niż oglądanie ich za pośrednictwem Internetu – wykres 42a i 42b.

Wykres 42a. Filmy, które zdarzyło się dziecku obejrzeć w telewizji
Źródło: opracowanie własne.

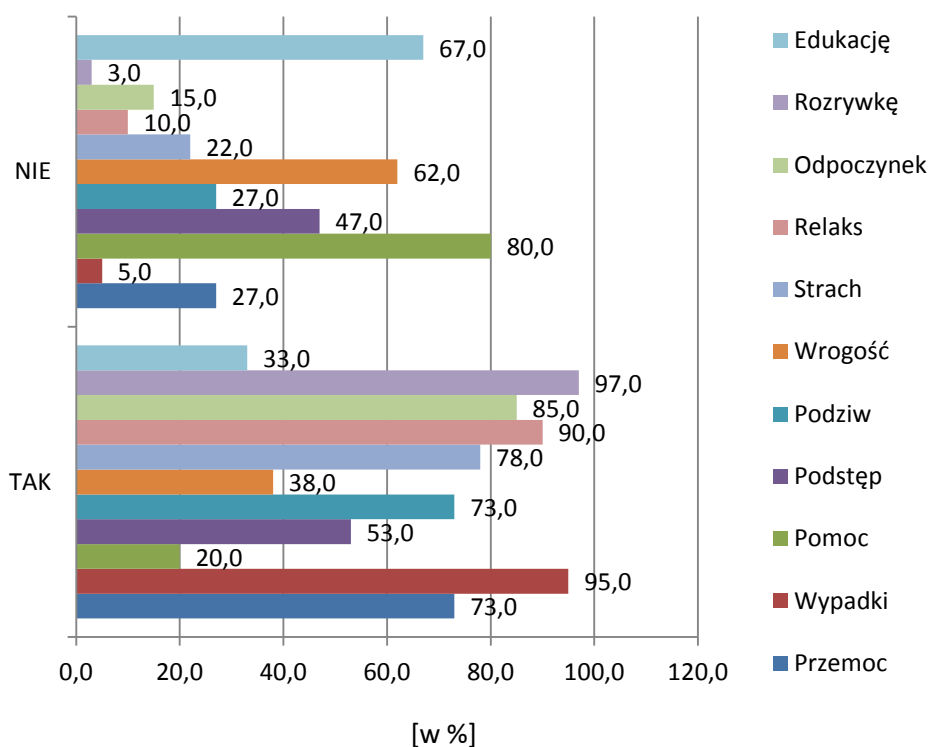

Wykres 42b. Filmy, które zdarzyło się dziecku obejrzeć w Internecie
Źródło: opracowanie własne.

Opiniodawcy zapytani o to, co daje ich dzieciom telewizja i Internet, w odniesieniu do telewizji stwierdzili głównie, że: rozrywkę – 97,0% wskazań; wypadki – 95,0% odpowiedzi; relaks – 90,0% i odpoczynek – 85,0% wskazań – wykres 43a.

Z kolei w odniesieniu do Internetu, ankietowani rodzice zadeklarowali, że ich dzieciom to globalne medium daje w pierwszej kolejności: podziw – 95,0% wskazań; rozrywkę i wypadki – po 85,0% wskazań oraz edukację – 73,0% wskazań – wykres 43b.

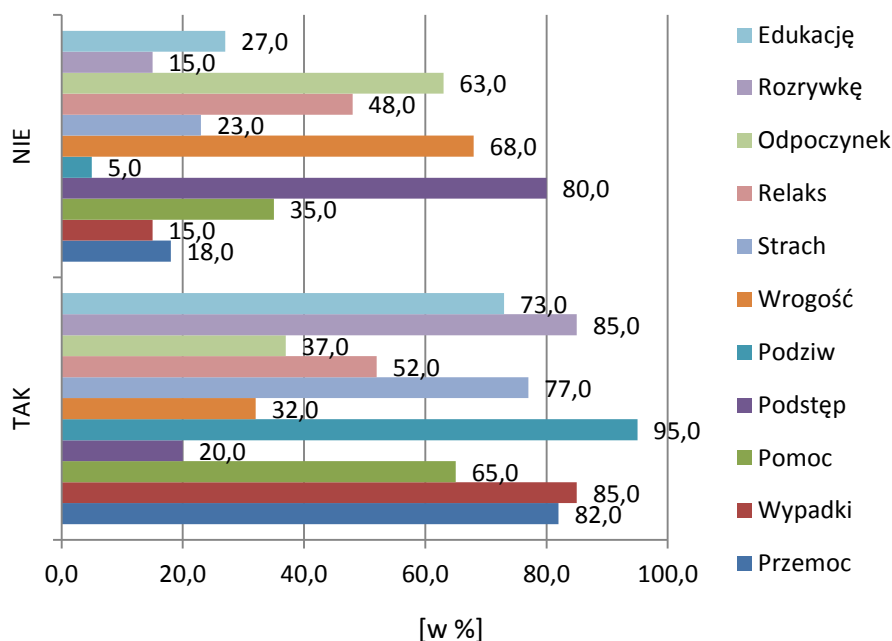
W związku z powyższym telewizja w opinii badanych dla ich dzieci jest głównie sposobem spędzania wolnego czasu, aczkolwiek dostrzegają oni negatywne zachowania przekazywane ich dzieciom przez telewizję. Podobnie jest w przypadku Internetu, z tym, że badani rodzice identyfikują to medium również jako źródło edukacji, a więc szansę na rozwój dla swoich pociech.

Wykres 43a. Uczucia i zachowania oferowane dziecku przez telewizję

Źródło: opracowanie własne.

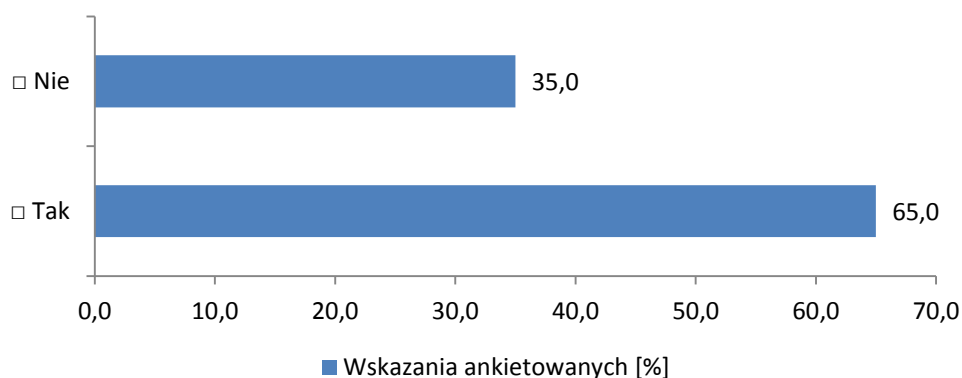

Wykres 43b. Uczucia i zachowania oferowane dziecku przez Internet

Źródło: opracowanie własne.

Badani rodzice w 65,0% przyznali, że ich dziecko regularnie ogląda któryś z programów telewizyjnych lub stron internetowych. Poproszeni o podanie tematyki programu telewizyjnego lub strony internetowej, najczęściej wskazywali na: filmy animowane, portale społecznościowe, gry i strony internetowe z konkursami – wykres 44.

35,0% opiniodawców nie zaobserwowało, aby ich dziecko systematycznie oglądało konkretny program w telewizji lub przeglądało daną stronę internetową – wykres 44.

Wykres 44. Regularność oglądania któregoś z programów telewizyjnych lub stron internetowych

Źródło: opracowanie własne.

4.4. Weryfikacja hipotez badawczych: podsumowanie wyników badań własnych

Z analizy wyników badań własnych zebranych za pomocą dwóch kwestionariuszy ankiety wynika, iż w środowisku cewickiej i lęborskiej młodzieży gimnazjalnej i licealnej, a także wśród uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej istnieje zagrożenie jej rozwoju psycho-fizycznego telewizją i Internetem.

Częściowo potwierdziły się także hipotezy szczegółowe.

W pracy założono, że oglądanie scen przemocy w telewizji przez młodzież cewicką i lęborską, a także dzieci szóstej klasy szkoły podstawowej wpływa destrukcyjnie na ich rozwój psycho-fizyczny i objawia się: nasileniem stanów lękowych, upośledzeniem relacji rodzinnych oraz wyzwoleniem w nastolatku zachowań agresywnych. Przyjęto również, że sceny przemocy oglądane przez młodzież cewicką i lęborską, jak i dzieci szóstej klasy szkoły podstawowej na ekranie komputera i w Internecie wpływa niszcząco na ich rozwój psycho-fizyczny: prowadzi do powielania zachowań brutalnych zaobserwowanych w świecie wirtualnym, w świecie rzeczywistym; objawia się zaniedbaniem obowiązku szkolnego, zanikiem relacji towarzyskich z rówieśnikami i problemami ze zdrowiem.

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że oglądanie scen przemocy może wyzwolić w młodym człowieku stany lękowe. Większość ankietowanych (młodzież cewicka i lęborska) stwierdziła, że w czasie oglądania brutalnych scen przemocy odczuwa strach i lęk oraz przyspieszoną akcję serca. Konsekwencją takiego stanu może być bojaźliwość, nerwowość i strachliwość. Czynnikiem nasilającym te odczucia jest fakt samotnego oglądania telewizji przez większość ankietowanych.

Jak się okazuje większa część badanych ma prawidłowe relacje z rodzicami. Nie zaobserwowano dodatniej korelacji pomiędzy oglądaniem scen przemocy w telewizji, a upośledzeniem relacji rodzinnych.

Niepokojący jest fakt powielania zachowań zaobserwowanych na ekranie telewizora, czy w Internecie w świecie rzeczywistym. Duży odsetek badanych stwierdził, że powiela zachowania agresywne, i przejawiają się one głównie w biciu, kopaniu i szturchaniu.

Ankietowana młodzież w większości przyznała, że w telewizji, czy Internecie ogląda programy nieodpowiednie dla ich grupy wiekowej. Szczególne niebezpieczne

dla badanej grupy wiekowej są strony zawierające treści pornograficzne i seksualne (różnego rodzaju dewiacje, patologie seksualne). Obrazy takie zarejestrowane w tak młodym wieku mogą doprowadzić do wynaturzeń seksualnych, które nie pozwolą na prawidłowe funkcjonowanie w życiu dorosłym.

Badana młodzież to w głównej mierze osoby osiągające oceny dostateczne. Niewielki odsetek badanych wskazał na otrzymywanie stopni dobrych i bardzo dobrych. Taki stan rzeczy może wynikać po pierwsze: ze spędzania wielu godzin przez ekranem telewizora i komputera (średnio do 3h dziennie) oraz poświęcaniu niewiele czasu na naukę (od 1 do 3h).

Większość badanych w wieku gimnazjalnym i licealnym zadeklarowała brak problemów w relacji z rówieśnikami i ze zdrowiem. Wobec tego nie można doszukać się związku pomiędzy oglądaniem scen przemocy w telewizji i w Internecie, a stosunkami z rówieśnikami, czy stanem zdrowia.

Grupą o wiele bardziej zagrożoną obrazami przemocy płynącymi z cyberkultury są dzieci. Z analizy wyników badań przeprowadzonych na rodzicach uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej wynika, że większość dzieci:

- ma w pokoju telewizor i komputer z dostępem do Internetu,
- spędza średnio od 2-3h na oglądaniu telewizji, korzystaniu z komputera lub komputera podłączonego do sieci Internet,
- powiela brutalne zachowania zaobserwowane na ekranie telewizora lub komputera,
- reaguje emocjonalnie na sceny zaobserwowane w telewizji lub na ekranie komputera (co może doprowadzić do wykrystalizowania się stanów lękowych – podłoże emocjonalne),
- cierpi na choroby układu kostnego (np. skolioza),
- jest otyła,
- wykazuje symptomy uzależnienia się od telewizji czy komputera (objawia się to np. trudnością w przekonaniu dziecka do spędzania czasu wolnego w inny sposób niż na oglądaniu telewizji, czy korzystaniu z komputera),
- ogląda w telewizji i Internecie programy nieodpowiednie dla ich wieku, co w konsekwencji może prowadzić do nieprawidłowej socjalizacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.